

Ўзбекистон Республикаси Энергетика Вазирлиги

Ўзбекистон энергетика, нефт-газ ва геология ходимлари
касаба уюшмаси Республика кенгаши

ТАРМОҚ ЖАМОА КЕЛИШУВИ

(2023 - 2025 йиллар учун)

Тошкент – 2023

МУНДАРИЖА

I.	<i>Умумий қоидалар</i>	-	2
II.	<i>Тарафларнинг мажбуриятлари</i>	-	3
2.1.	<i>Вазирлик мажбуриятлар</i>	-	3
2.1.1.	<i>Ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти</i>	-	3
2.1.2.	<i>Меҳнат шартномаси ва бандликни таъминлаш</i>	-	4
2.1.3.	<i>Иш вақти ва дам олиш вақти</i>	-	10
2.1.4.	<i>Меҳнатга ҳақ тўлаш</i>	-	16
2.1.5.	<i>Меҳнатни муҳофаза қилиш</i>	-	21
2.1.6.	<i>Ижтимоий имтиёзлар ва кафолатлар</i>	-	24
2.1.7.	<i>Ижтимоий шериклик. Касаба уюшмаси фаолиятининг кафолатларига риоя этилиши</i>	-	28
2.2.	<i>Касаба уюшмаси Республика кенгашининг мажбуриятлари</i>	-	30
III.	<i>Тарафларнинг биргаликдаги мажбуриятлари</i>	-	32
IV.	<i>Аёллар меҳнатини тартибга солиш. Аёллар ва оилавий вазифаларни бажариши билан машғул шахсларга бериладиган қўшимча имтиёз ва кафолатлар</i>	-	35
V.	<i>Ёшлар учун қўшимча имтиёзлар ва кафолатлар</i>	-	36
VI.	<i>Маданий-маърифий ишлар</i>	-	38
VII.	<i>Келишувнинг бажарилишини таъкил қилиш ва назорат қилиш тартиби</i>	-	40

**Ўзбекистон Республикаси энергетика вазирлиги билан Ўзбекистон
энергетика, нефт-газ ва геология ходимлари касаба уюшмаси
Республика Кенгаши ўртасида 2023-2025 йиллар учун**

ТАРМОҚ ЖАМОА КЕЛИШУВИ

I Умумий қондалар

1.1. Мазкур келишув **Энергетика вазирлиги** (кейинги ўринларда – **«Вазирлик»**) билан Ўзбекистон энергетика, нефт-газ ва геология ходимлари касаба уюшмаси Республика Кенгаши (кейинги ўринларда – «Республика Кенгаши») ўртасида **вазирлик** ҳузуридаги барча юридик шахс мақомидаги корхона ва ташкилотларни ижтимоий иқтисодий ривожлантиришнинг асосий йўналишларини, меҳнат шартларини ва унга ҳақ тўлашни, тармоқда яқка тартибдаги меҳнатга оид муносабатларни ва улар билан бевосита боғлиқ бўлган ижтимоий муносабатларни тартибга солиш, тармоқ даражасида тарафларнинг меҳнат шароитлари, бандлик ҳамда ижтимоий кафолатларга доир мажбуриятларини белгилаш ҳамда уларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида тузилган.

1.2. Мазкур келишув Ўзбекистон Республикаси Энергетика вазирлиги ижро аппарати, Вазирлик ҳузуридаги Атом энергетикасини ривожлантириш агентлиги, “Миллий диспетчерлик маркази” ДУК, Қайта тикланувчан энергия манбалари миллий илмий-тадқиқот институти, Электр энергияси, нефт маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекциясида меҳнатга оид муносабатларни ва улар билан бевосита боғлиқ бўлган ижтимоий муносабатларни тартибга солувчи, ходимлар учун тармоқ ва республика даражаларида тарафларнинг меҳнат шароитларини, бандликни ҳамда ижтимоий кафолатларни белгилашга доир мажбуриятларини ўз ичига олган, ходимлар ва иш берувчиларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини келишиб олиш мақсадида тузиладиган меҳнат тўғрисидаги ҳукукий ҳужжатдир. *(МК 80-моддаси)*

1.3. Мазкур келишув тармоқни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий йўналишларини, меҳнат шартларини ва унга ҳақ тўлашни, тармоқ ходимлари учун ижтимоий кафолатларини белгиловчи тармоқ миқёсидаги меъёрий ҳужжатдир. *(МК-83 моддаси)*

1.4. Мазкур келишув асосида вазирлик ижро аппарати, Ўзбекистон Республикаси Энергетика вазирлиги ҳузуридаги Атом энергетикасини ривожлантириш агентлиги, “Миллий диспетчерлик маркази” ДУК, Қайта тикланувчан энергия манбалари миллий илмий-тадқиқот институти, Электр энергияси, нефт маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекциясида иш берувчи билан касаба уюшмаси органи ўртасида жамоа шартномалари тузилади.

Вазирлик ҳузуридаги ташкилотлар ўз ички имкониятларидан, ишлаб-чиқариш ва хўжалик фаолиятлари натижаларидан келиб чиққан ҳолда мазкур келишувга киритилган имтиёزلарни камайтирмаган ҳолда жамоа шартномаларига қўшимчалар ва ўзгартиришлар киритиш ҳуқуқига эга.

1.5. Жамоа келишувида қонунчиликка зид келмайдиган бошқа меҳнат ва ижтимоий-иқтисодий масалаларга доир қондалар бўлиши мумкин. *(МК 85 моддаси).*

II. Тарафларнинг мажбуриятлари

2.1. Вазирлик мажбуриятлари

2.1.1. Ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти.

2.1.1.1. Истикболли (прогноз) кўрсаткичларни ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва соҳани ривожлантириш стратегиясини шакллантириш.

2.1.1.2. Асосий кўрсаткичлар бўйича йиллик ишлаб чиқариш вазифаларининг бажарилишини таъминлаш, корхоналарда электр ва иссиқлик энергиясини, узатиш, тақсимлаш ва истеъмол қилиш, шунингдек нефть, газни казиб олиш, уларни қайта ишлаш, ташиш, тарқатиш, сотиш ва улардан фойдаланиш жараёнларини давлат томонидан тартибга солинишини амалга оширади.

2.1.1.3. Вазирлик ҳузуридаги ташкилотларда ижтимоий тўловлар ва имтиёзлар учун сарфланадиган харажатларни аниқлаш бўйича касаба уюшма ташкилотлари сайланма органларининг фикрини инобатга олган ҳолда режа-назорат кўрсаткичларнинг шакллантирилишини таъминлаш.

2.1.1.4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60 сонли Фармони билан тасдиқланган “Янги Ўзбекистонни 2022-2026 йилларда ривожлантириш стратегияси”га мувофиқ мувофиқ ишлаб чиқариш харажатларини камайтириш, маҳсулот таннархини пасайтириш ҳамда ўз шанига путур етказиш мумкин бўлган омилларнинг олдини олиш бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш;

- модернизациялаш, техник ва технологик қайта қуроллантириш жараёнларини жадаллаштириш, энергия тежамкорлигини таъминловчи замонавий технологияларни жорий қилиш;

- ишлаб чиқаришда электроэнергия ва материаллар сарфлари ва бошқа харажатларни камайтириш ҳисобига тежамкорликнинг қатъий режимини жорий қилиш, ишлаб-чиқариш харажатлари ва маҳсулот (ишлар, хизматлар) таннархини камайтириш, шу жумладан, технологик жараёнларни такомиллаштириш;

- иш ҳақининг унумдор меҳнатга ундовчи ролини кучайтириш, меҳнатга ҳақ тўлашнинг тариф тизимини такомиллаштириш;

- техник, технологик ва ишлаб чиқариш интизомига қатъий риоя қилинишини таъминлаш.

2.1.1.5. Ижтимоий тармоқлардаги саҳифалар ва ишонч телефонлари тармоғини кенгайтириш, сайёр қабулларни жорий этиш орқали ижтимоий-меҳнат масалалари юзасидан аҳоли билан Қайта алоқа механизми каналларини янада кўпайтириш (Бош жамоа келишув 23 банди)

2.1.1.6. Меҳнат қонунчилиги бузилишининг олдини олиш борасида Республика Кенгаши ва Вазирлик билан тизимли ҳамкорлигини таъминлаш. (Бош жамоа келишув 24 банди)

2.1.1.7. Касаба уюшмаларининг меҳнат қонунчилиги талаблари бузилган ҳолатлар бўйича киритган тақдимномаларини иш берувчилар (уларнинг бирлашмалари) кўриб чиқмаганда ёки ундаги талабларни бажаришни асоссиз рад этганда Давлат меҳнат инспекциясига берилган қонуний ваколатларни қўллаган ҳолда бажарилишини таъминлашда кўмаклашиш. (Бош жамоа келишув 25 банди)

2.1.1.8. Тармоқда меҳнат қилаётган ходимларни оммавий равишда ишдан озод этиш эҳтимоли тўғрисида камида икки ой олдин тегишли тармоқ касаба уюшмаси Республика кенгашига ахборот тақдим этиш ва ишдан озод этиш оқибатларини енгиллаштиришга қаратилган маслаҳатли ишларни амалга ошириш. (Бош жамоа келишув 26 банди)

2.1.1.9. Ходимлар, иш берувчиларнинг меҳнат қонунчилиги бўйича ҳуқуқий саводхонлигини ошириш. (Бош жамоа келишув 28 банди)

2.1.1.10. Халқаро меҳнат стандартларининг мазмун-моҳиятини кенг тарғиб қилиш, уларнинг ташкилотларда ижроси юзасидан биргаликда мониторинг ўрнатиш.

2.1.1.11. Жамоавий музокараларда, жамоа келишуви, жамоа шартномаси лойиҳасини тайёрлашда иштирок этадиган шахслар асосий ишидан тарафларнинг келишуви билан белгиланадиган муддатга, ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда озод этилади. *(МК 64 моддаси)*

2.1.1.12. Жамоа келишувини амал қилиши вакиллари ушбу келишувни тузган ходимлар ва иш берувчиларга нисбатан тадбиқ этилади *(МК 90 моддаси)*

Шунингдек тизимдаги корхона ташкилотлар учун ходимларни меҳнат ҳуқуқларини таъминлашга хизмат қилади.

2.1.2. Меҳнат шартномаси ва бандликни таъминлаш.

2.1.2.1. Тузилган меҳнат шартномаларига мувофиқ муайян касб, мутахассислик, малака ёхуд лавозим бўйича иш билан ходимларнинг тўлиқ бандлигини таъминлаш.

2.1.2.2. Меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилинишини фақатгина касаба уюшма қўмитасининг олдиндан ёзма розилиги олинган ҳолда амалга ошириш, бундан Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексида назарда тутилган ҳоллар мустасно.

Меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббусига кўра қуйидаги ҳолларда бекор қилинганда касаба уюшма кўмитасининг розилиги талаб этилмайди

- корхонани тугатилиши муносабати билан;

- корхона раҳбари билан тузилган меҳнат шартномасини Меҳнат кодексини 161-моддасининг иккинчи қисмида назарда тутилган асослардан бирига кўра бекор қилишда;

- ташкилот мулкдори ўзгарганлиги муносабати билан Меҳнат кодексини 489-моддаси биринчи қисмининг 1-бандига мувофиқ ташкилот раҳбари, унинг ўринбосарлари, бош бухгалтери ва ташкилотнинг алоҳида бўлинмаси раҳбари билан.

- касаба уюшма кўмитаси ходим билан меҳнат шартномаси бекор қилишга розилиги масаласи бўйича қабул қилинган қарорлар ҳақида меҳнат шартномаси бекор қилиш ҳуқуқига эга бўлган мансабдор шахснинг ёзма тақдимномаси олинган кундан эътибордан ўн кунлик муддатда иш берувчига хабар қилиши керак. Агар кўрсатилган муддат тугаганидан кейин касаба уюшмаси кўмитаси қабул қилинган қарор ҳақида хабар қилинмаса. Иш берувчи ходим билан тузилган меҳнат шартномасини Меҳнат кодексида белгиланган тартибда касаба уюшма кўмитасининг розилигисиз бекор қилишга ҳақли.

- Иш берувчи касаба уюшмаси кўмитаси томонидан ходим билан меҳнат шартномасини бекор қилишга розилик бериш тўғрисидаги қарори қабул қилинган кундан эътиборан бир ойдан кечиктирмай меҳнат шартномасини бекор қилишига ҳақлидир.

- Умумий ўрта махсус, профессионал таълим ташкилотларининг, шунингдек давлат грантлари бўйича таълим олган олий таълим ташкилотларининг тегишли таълим ташкилотини тамомлаган кундан эътиборан уч йил ичида биринчи бор ишга кирган битирувчилар билан меҳнат шартномаси тузилган кундан эътиборан уч йиллик муддат ўтгунга қадар иш берувчининг ташаббусига кўра бекор қилинганида иш берувчи бу ҳақида маҳаллий меҳнат органига ёзма шаклда хабар қилиш керак.

Меҳнат шартномасини бир томонлама бекор қилиш ҳуқуқига эга бўлган иш берувчининг мазкур масаладаги ёзма тақдимномаси касаба уюшма кўмитасида Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раёсатининг 19.03.2021 йил 2-37 “с” сонли қарори билан тасдиқланган “Касаба уюшма органида иш берувчининг тақдимномасини кўриб чиқиш тартиби”га мувофиқ кўриб чиқилади.

2.1.2.3. Технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб

келган ишлар ҳажмининг қисқариши муносабати билан меҳнат шартномаси бекор қилинганда:

- ишда қолдириш учун имтиёзли ҳуқуқ малакаси ва меҳнат унумдорлиги юқорироқ бўлган ходимларга берилади. Малакаси ва меҳнат унумдорлиги бир хил бўлган тақдирда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг (*келгусида - Меҳнат кодекси*) 167-моддаси талабларига мувофиқ ишда қолиш афзалликларига эга бўлган ходимлар тоифаларини аниқлаш;

- ишлаб чиқариш зарурияти ва аҳамиятини инобатга олган ҳолда вақтинча ва ўриндошлик лавозимида ишлаётганлар сонини чеклаш;

- ишдан бўшатилаётган ходим корхона ёки ташкилотга (иш берувчига) зарур бўлган ихтисослик бўйича меҳнат муносабатларини давом эттириш хоҳишини билдирса, унинг касбга қайта ўқитилишини ташкил қилиш ва ўқиш даврида унга ўртача иш ҳақ тўлаш.

2.1.2.4. Таркибий бўлинмаларни тугатиш ёки таркибий жиҳатдан қайта ўзгартириш масалалари тўғрисида касаба уюшма кўмиталарини олдиндан хабардор қилиш.

2.1.2.5. Ходимларни келгусида оммавий равишда ишдан бўшатиш ҳолатларида Меҳнат кодексининг 166-моддасига мувофиқ:

Тармоқ касаба уюшма органига ходимларнинг эҳтимол тутилган ишдан бўшатилиши тўғрисидаги ахборотни ўз вақтида камида икки ой олдин тақдим этиш ва ишдан бўшатиш оқибатларини юмшатишга қаратилган маслаҳатлашувлар ўтказиш.

Хар бир ходимнинг келгусида ишдан бўшатилиши тўғрисидаги маълумотларни унинг касби, мутахассислиги, малакасини ва меҳнатга ҳақ тўлаш миқдорини кўрсатган ҳолда икки ойдан кечиктирмай «Ягона меҳнат тизими» идоралараро дастурий-аппарат мажмуасига киритиш орқали маҳаллий меҳнат органи эътиборига ҳам етказиш.

2.1.2.6. Ходимнинг ташаббуси билан уни вақтинча бошқа ишга ўтказиш Меҳнат кодекси (МК)нинг 138,139,140,142,145-моддалари талабларига риоя қилинган ҳолда жамоа шартномалари орқали белгиланган тартибда амалга оширилиши таъминланади.

2.1.2.7. Ишлаб чиқариш зарурияти ёки бекор туриб қолиш муносабати билан ходимни меҳнат шартномасида шарт қилиб кўрсатилмаган бошқа ишга унинг розилигисиз, иш берувчининг ташаббусига кўра вақтинча ўтказишга йўл қўйилади. Бунда ходим соғлиғининг ҳолатига кўра қарши кўрсатма бўлган бошқа ишга ўтказилиши мумкин эмас. Бекор туриб қолиш сабабли ходимни пастроқ малака талаб этиладиган ишга вақтинча ўтказишга ходимнинг ёзма розилиги билан йўл қўйилади. (*МК 145-моддаси*)

Ишда бекор туриб қолишнинг олдини олиш ёки бартараф этиш, вақтинча йўқ бўлган ходимнинг ўрнига ишлаб туриш, ишлаб чиқариш аварияси ва ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш ёки оқибатларини

бартараф этиш, фавкулудда ҳолат ёки фавкулудда вазиятда бажариладиган ёки табиий, техноген ва экологик тусдаги (ёнгин, сув тошқини, зилзила, эпидемия, эпизоотия ва бошқа) ҳалокат оқибатларининг олдини олиш ва (ёки) уларни бартараф этиш мақсадида, шунингдек бутун аҳоли ёки унинг бир қисми ҳаёти ёки нормал яшаш шароитларига таҳдид солувчи бошқа ҳолларда амалга ошириладиган кечиктириб бўлмайдиган кутилмаган ишларни бажариш зарурати ишлаб чиқариш заруриятидир.

Ишни иқтисодий, технологик, ташкилий сабабларга, бошқа ишлаб чиқаришга доир ёки табиий хусусиятга эга бўлган сабабларга кўра вақтинча тўхтатиб туриш бекор туриб қолишдир.

Ишлаб чиқариш зарурияти ёки бекор туриб қолиш муносабати билан ходим вақтинча бошқа ишга ўтказилган даврда ходимнинг меҳнатига ҳақ тўлаш бажараётган ишига қараб, бироқ аввалги ўртача ойлик иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда амалга оширилади.

Ишлаб чиқариш зарурияти ёки бекор туриб қолиш муносабати билан ходимни бошқа ишга ўтказиш даврлари бир календарь йил давомида жами олтмиш календарь кундан ошиши мумкин эмас.

Ишлаб чиқариш зарурияти ёки бекор туриб қолиш муносабати билан ходимни бошқа ишга ўтказишнинг охириги муддатлари, меҳнатга ҳақ тўлашнинг аниқ миқдорлари, шунингдек ишлаб чиқариш заруриятининг алоҳида ҳоллари жамоа шартномасида белгиланади, агар у тузилмаган бўлса, иш берувчи томонидан касаба уюшмаси кўмитаси билан келишувга кўра аниқланади.

2.1.2.8. Ходимларни дам олиш ва байрам кунларида ишга жалб қилишни Меҳнат кодексининг 210-212 - моддалари талабларига риоя қилинган ҳолда жамоа шартномалари орқали белгиланган тартибда амалга оширилишини таъминлаш.

2.1.2.9. Иш берувчи ходимларни тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш бўйича ходимлар рўйхати, шунингдек молиялаштириш манбаси кўрсатилган ҳолда йиллик дастурларни тасдиқлайди.

2.1.2.10. Яширин ишсизлик ҳолатларида (қисқартирилган иш режими, ходимнинг айбисиз бўш туриб қолишлар ва ҳ. к) ходимлар учун мазкур келишувда кўзда тутилган ҳуқуқ, имтиёз ва кафолатларни сақлаш.

2.1.2.11. Штатлар қисқартирилганда Меҳнат кодексининг 161-моддасида кўзда тутилган ходимлар тоифаларидан ташқари пенсия ёшига тўлишига 2 йил қолган ходимларга ҳам ишда қолишда афзаллик берилади.

2.1.2.12. Вазирлик тизимидаги корхоналарда ходимнинг ишдаги ютуқлари ва муваффақиятлари учун қуйидаги рағбатлантириш чоралари қўлланилади:

- давлат мукофотлари билан тақдирланишга номзодини тавсия этиш;
- вазирлик фахрий ёрлиғи билан тақдирлаш;

- ташкилотлар фахрий ёрлиги билан тақдирлаш;
- пул маблағи билан рағбатлантириш;
- қимматбаҳо совға билан тақдирлаш;

- Ўзбекистон Республикасининг санаторий ва дам олиш уйлариغا, тармок санаторий-профилакторийларига имтиёзли йўлланмалар тақдим этиш.

2.1.2.13. Интизомий жазо чоралари қўлланилган ходимларга интизомий жазо чоралари амал қилиш муддат мобайнида рағбатлантириш чоралари қўлланилмайди (*МК - 299 модда*).

2.1.2.14. Олий, ўрта махсус ва профессионал таълим ташкилотлари битирувчилари, Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг, Ички ишлар вазирлигининг, Фавқулудда вазиятлар вазирлигининг, Миллий гвардиясининг, Давлат хавфсизлик хизмати қўшинларидаги муддатли ҳарбий хизматдан бўшаган шахсларни ишга жойлаштирилишига ҳар томонлама кўмаклашиш.

2.1.2.15. Халқаро Меҳнат Ташкилотининг Ўзбекистон Республикаси томонидан ратификация қилинган куйидаги Конвенцияларига оғишмай риоя этилишини таъминлаш:

“Зўрлаб ишлатиш ёки мажбурий меҳнат тўғрисидаги” 1930 йилги Конвенция (29 – Конвенция). 1997 йил 30 августда ратификация қилинган.

“Ҳафта давомидаги иш вақтини қирқ соатгача қисқартириш тўғрисидаги” 1935 йилги Конвенция (47 – Конвенция). 1995 йил 6 майда ратификация қилинган.

“Йиллик ҳақ тўланадиган таътиллار тўғрисида”ги 1936 йилги Конвенция (52 – Конвенция). 1995 йил 6 майда ратификация қилинган.

“Бирлашмалар эркинлиги ва касаба уюшмаларига бирлашиш ҳуқуқи тўғрисида”ги Конвенция (87 – Конвенция); 2016 йил октябр ойида ратификация қилинган.

“Касаба уюшмаларига бирлашиш ва жамоа музокараларини олиб бориш ҳуқуқи принципларининг қўлланиши тўғрисида”ги 1949 йилги Конвенция (98 – Конвенция). 1997 йил 30 августда ратификация қилинган.

“Тенг аҳамиятли меҳнат учун эркаклар ва хотин-қизларга тенг ҳақ тўлаш тўғрисида”ги 1951 йилги Конвенция (100 – Конвенция). 1997 йил 30 августда ратификация қилинган.

“Оналикни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги (1952 йилда қайта кўриб чиқилган) Конвенция (103 – Конвенция). 1995 йил 6 майда ратификация қилинган.

“Мажбурий меҳнатни тугатиш тўғрисида”ги 1957 йилги Конвенция (105 – Конвенция). 1997 йил 30 августда ратификация қилинган.

“Меҳнат ва иш турлари соҳасида камситишлар тўғрисида”ги 1958 йилги Конвенция (111 – Конвенция)*. 1997 йил 30 августда ратификация қилинган.

“Иш билан таъминлаш соҳасидаги сиёсат тўғрисида”ги 1964 йилги Конвенция (122 – Конвенция). 1995 йил 6 майда ратификация қилинган.

“Корхонада меҳнаткашлар вакилларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва уларга бериладиган имкониятлар тўғрисида”ги 1971 йилги Конвенция (135 – Конвенция). 1997 йил 30 августда ратификация қилинган.

“Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисида”ги 1973 йилги Конвенция (138 – Конвенция). 2008 йил 4 апрелда ратификация қилинган.

“Жамоа музокараларига кўмаклашиш тўғрисида”ги 1981 йилги Конвенция (154 – Конвенция). 2008 йил 4 апрелда ратификация қилинган.

“Болалар меҳнатининг оғир шакллари тақиқлаш ва йўқ қилишга доир шошилинч чоралар тўғрисида”ги 1999 йилги Конвенция (182 – Конвенция). 2008 йил 8 апрелда ратификация қилинган.

- “Халқаро меҳнат нормалари қўлланишига кўмаклашиш учун уч томонлама маслаҳатлашувлар тўғрисида”ги 1976 йилги Конвенция (144-сонли конвенция). 2019 йил 4 мартда ратификация қилинган.

- “Қишлоқ хўжалигида меҳнат инспекция тўғрисида”ги 1969 йилги Конвенция (129-сонли конвенция) 2019 йил 27 августда ратификация қилинган.

2.1.2.16. Жамоа шартномаларида ёш мутахассислар малакасини ошириш ва кадрлар тайёрлаш масалалари бўйича юқори малака ва тажрибага эга бўлган ходимлар, шунингдек меҳнат фахрийларини жалб этиш кўзда тутилиши мумкин.

2.1.2.17. Юридик шахсларнинг шунингдек уларнинг алоҳида бўлинмаларини тугатилиши ва қайта ташкил этилиши натижасида иш жойидан бўшатилган ходимларнинг қонуний ҳуқуқларига риоя этилиши, уларни қайта ўқитиш, малакасини ошириш ва ишга жойлаштиришга кўмаклашиш.

2.1.2.18. Агар меҳнат шартномасида белгиланган меҳнат вазифасига доир ишни ҳолисона сабабларга кўра давом эттириш имкони бўлмаса, иш берувчи ходимга унинг мутахассислиги ва малакасига мувофиқ келадиган бошқа ишга ўтказишни, бундай иш бўлмаган тақдирда эса иш берувчида мавжуд бўлган бошқа ишни таклиф этиши шарт (*МК 144 - моддаси*).

2.1.2.19. Ходим ва **Иш берувчи** ўртасидаги яқка тартибдаги меҳнатга оид муносабатлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексига мувофиқ улар томонидан тузиладиган меҳнат шартномаси асосида юзага келади.

Яқка тартибдаги меҳнатга оид муносабатлар қонунчиликда ва жамоа шартномаларида ёки ташкилот уставида (низомида) назарда тутилган ҳолларда лавозимга сайланиш, танловдан ўтиш, лавозимга тайинлаш ёки

лавозимга тасдиқлаш натижасида меҳнат шартномаси асосида юзага келади.
(МК-27-28 моддалари)

2.1.2.18. Ходим ва **Иш берувчи** ўртасидаги якка тартибдаги меҳнатга оид муносабатлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексига мувофиқ улар томонидан тузиладиган меҳнат шартномаси асосида юзага келади.

Якка тартибдаги меҳнатга оид муносабатлар қонунчиликда ва жамоа шартномаларида ёки ташкилот уставида (низомида) назарда тутилган ҳолларда лавозимга сайланиш, танловдан ўтиш, лавозимга тайинлаш ёки лавозимга тасдиқлаш натижасида меҳнат шартномаси асосида юзага келади.
(МК-27-28 моддалари)

2.1.2.20. Корхоналарда ишга қабул қилиш чоғидаги дастлабки синов Меҳнат кодексининг **129 - моддасида** келтирилганлардан ташқари ишга қабул қилинганда дастлабки синов белгиланмайдиган ходимлар рўйхати жамоа шартномаларида назарда тутилиши мумкин.

2.1.2.21. Ходим билан меҳнат шартномаси алоҳида асосларга кўра бекор қилинганда ходимнинг ишдан маҳрум бўлиши оқибатларини юмшатиш мақсадига тўланадиган ишдан бўшатиш нафақаси фақат Меҳнат кодексининг **173-моддаси** талаблари асосида амалга оширилади.

2.1.3. Иш вақти ва дам олиш вақти

2.1.3.1. Ходимлар учун иш вақтининг давомийлиги беш кунлик ёки олти кунлик иш ҳафтасида ҳафтасига 40 соатдан ортиқ бўлмаслиги керак. Сменада (навбатда) туриб ишлайдиган ходимларнинг иш вақти, иш вақтини жамлаб ҳисоблаш амалга оширилган ҳолда смена графигига мувофиқ аниқланади ва ҳисобга олинадиган даврдаги иш вақтининг муддати иш соатларининг нормал миқдоридан ошиб кетмаслиги керак.

2.1.3.2. Ходимлари учун иш вақти ва дам олиш вақтларининг режими Ўзбекистон Республикасининг меҳнат қонунчилиги ҳужжатларига мувофиқ ички меҳнат тартиб-қоидалари билан белгиланади.

2.1.3.3. Қўйидагилар учун қисқартирилган (бир ҳафтада 36 соатдан ошмайдиган) иш вақти белгиланади:

Иш вақтининг қисқартирилган давомийлиги қўйидагиларга мажбурий тартибда белгиланади:

Ўн саккиз ёшга тўлмаган ходимларга (МК 415-моддаси);

I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган ходимларга (МК 427-моддасининг биринчи қисми);

ноқулай меҳнат шароитларидаги ишларда банд бўлган ходимларга (МК 477-моддаси);

иши юқори даражадаги руҳий ақлий, асабий зўриқиш билан боғлиқ бўлган тиббиёт ходимларига педагоглар ва бошқа тоифадаги ходимларга (МК 184-моддаси);

уч ёшгача бўлган боланинг бюджетдан молиялаштириладиган ташкилотларда ишлайдиган ота-онасидан бирига (васийсига) (МК 397-моддасининг биринчи қисми).

Ҳар бир корхонадаги меҳнат шaroитлари ноқулай бўлган ишлар рўйхати ва улардаги иш вақтининг аниқ муддати Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 15 сентябрдаги 263-сонли қарори билан тасдиқланган «Иш ўринларини меҳнат шaroитлари ва асбоб-ускуналарнинг жароҳатлаш хавфлилиги юзасидан аттестациядан ўтказиш тартиби тўғрисидаги Низом»га мувофиқ иш жойларини аттестациядан ўтказиш натижаларига кўра тегишли жамоа шартномалари орқали белгиланади (МК 183, 477 моддалари).

2.1.3.4. Оғир ва ноқулай табиий-иқлим шaroитларидаги иш учун қўшимча таътиллار (1 кундан 6 кунгача) тегишли жамоа шартномалари орқали белгиланади (*Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 06.09.2019 й. 743-сонли қарори 1 Илова*). (МК 481- моддаси).

2.1.3.5. Иш берувчи томонидан ходимни унинг розилигисиз иш вақтидан ташқари ишга жалб этишга қўйидаги ҳолларда йўл қўйилади:

1) табиий ёки техноген хусусиятга эга ҳалокатларнинг, ишлаб чиқаришдаги аварияларнинг, ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисаларнинг, шунингдек ёнғинларнинг, тошқинларнинг, zilзилаларнинг, эпидемияларнинг ёки эпизоотияларнинг олдини олиш ёки оқибатларини бартараф этиш ҳамда аҳолининг ёхуд унинг бир қисмининг ҳаётига ёки нормал яшаш шaroитларига таҳдид соладиган бошқа алоҳида ҳолларда бажарилган ишлар амалга оширилганда;

2) марказлаштирилган иссиқ сув таъминоти, совуқ сув таъминоти ва (ёки) сув чиқариш тизимларининг, газ таъминоти, иссиқлик таъминоти, ёритиш, транспорт, алоқа тизимларининг нормал ишлашини бузадиган кутилмаган ҳолатларни бартараф этишга доир ижтимоий жиҳатдан зарур ишлар амалга оширилганда;

3) агар ишда танаффусга йўл қўйилмаса, смена алмашаётган ходим келмай қолганда ишни давом эттириш учун. Бундай ҳолда иш берувчи зудлик билан сменачини бошқа ходим билан алмаштириш чораларини кўриши шарт.

Мазкур банднинг Юқоридаги 2 ва 3 кичик бандларида назарда тутилган ҳолларда иш берувчи томонидан ходимни иш вақтидан ташқари ишга жалб этишга ходимнинг меҳнат вазифаси доирасида йўл қўйилади.

Бошқа ҳолларда эса иш вақтидан ташқари ишга жалб этишга ходимнинг ёзма розилиги билан йўл қўйилади.

Иш сменасининг давомийлиги ўн икки соат бўлганида, шунингдек меҳнат шaroитлари ўта зарарли ва ўта хавфли ишларда иш вақтидан ташқари ишларга йўл қўйилмайди.

Иш вақтидан ташқари ишга жалб этиш Меҳнат кодекси 396, 417-моддаларининг биринчи қисмида ва 428-моддасида белгиланган чекловларга риоя этилган ҳолда амалга оширилади.

Иш вақтидан ташқари иш учун компенсация ва ҳақ тўлаш Меҳнат кодексининг 262-моддасига мувофиқ амалга оширилади.

2.1.3.6. Иш вақтидан ташқари ишнинг давомийлиги ходим учун сурункасига икки кун давомида тўрт соатдан (меҳнат шaroитлари ноқулай бўлган ишларда – бир кунда икки соатдан) ва йилига бир юз йигирма соатдан ошмаслиги керак.

Иш берувчи ходимнинг иш вақтидан ташқари ишининг давомийлиги аниқ ҳисобга олинишини таъминлаши шарт. (МК 190 - моддаси)

2.1.3.7. Иш вақти жамлаб ҳисобга олишни қўллаш тартиби, зарур бўлган тақдирда эса ҳисобга олиш даври мобайнида ходимларга тўланадиган иш ҳақи миқдорини тенглаштиришга қаратилган чора-тадбирлар жамоа шартномасида белгиланади, агар жамоа шартномаси тузилмаган бўлса, иш берувчи томонидан касабга уюшмаси қўмитаси билан келишувга кўра аниқланади.

Иш вақтини жамлаб ҳисобга олиш айрим тоифадаги ходимларни иш вақтидан ташқари ишга жалб этиш учун белгиланган чекловларга риоя этилган ҳолда белгиланади (МК 199 - моддаси)

2.1.3.8. Хар йилги асосий энг кам меҳнат таътилининг давомийлиги йигирма бир календарь кунни ташкил этади.

Ходимларнинг ҳар йилги асосий ва қўшимча маҳнат таътилларининг давомийлиги календарь кунларда ҳисоблаб чиқилади.

Ҳар йилги меҳнат таътили даврига тўғри келадиган ишланмайдиган байрам кунлари меҳнат таътилларининг давомийлигини белгилашда ҳисобга олинмайди.

Қонунчиликда белгиланганидан ташқари, ҳар йилги асосий узайтирилган таътиллари бериш, шунингдек ҳар йилги асосий узайтирилган таътилнинг давомийлигини унинг қонунчилик билан қафолатланган давомийлигига нисбатан кўпайтириш жамоа шартномасида, ички ҳужжатларда, меҳнат шартномасида назарда тутилиши мумкин.

2.1.3.9. Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари ходимларига давомийлиги йигирма етти календарь кун бўлган ҳар йилги асосий узайтирилган таътил берилади, бундан давлат ходимларининг айрим тоифалари учун қонунда ҳар йилги асосий узайтирилган таътилнинг узокроқ давомийлиги белгиланган ҳоллар мустасно.

Ҳар йилги асосий узайтирилган таътиллари айрим тоифадаги ходимлар учун ҳам улар меҳнат вазифаларининг ўзига хос жиҳатлари ва хусусиятларига ҳамда бошқа ҳолатларга қараб белгиланади. Бундай таътиллари олиш ҳуқуқига эга бўлган ходимларнинг рўйхати ва ушбу таътилларининг давомийлиги қонунчиликда белгиланади.

2.1.3.10. Меҳнат жараёнида соғлигига физикавий, кимёвий, биологик ва ишлаб чиқаришнинг бошқа зарarli омиллари таъсир этадиган ходимларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 15 сентябрдаги 263-сонли қарори билан тасдиқланган «Иш ўринларини меҳнат шароитлари ва асбоб-ускуналарнинг жароҳатлаш хавфлилиги юзасидан аттестациядан ўтказиш тартиби тўғрисидаги Низом»га мувофиқ иш жойларини аттестациядан ўтказиш натижаларига кўра кўшимча таътиллار бериш.

2.1.3.11. Кўйидаги ҳолларда ходимларга ҳақ тўланадиган ижтимоий таътил бериш:

- ходимларнинг никоҳ тўйларида - камида 3 кун (календарь куни)
- фарзанд туғилганда (отасига) - камида 2 кун (календарь куни)
- фарзандларининг никоҳ тўйларида - 2 кун (календарь куни)
- яқин қариндошларининг (ота-онаси, турмуш ўртоғи, фарзанлари, туғишган ака-ука ва опа-сингиллари) дафн маросимларида - 3 кун (календарь куни)

2.1.3.12. Кўйидагиларга ёши ва соғлигининг ҳисобга олган ҳолда ўттиз календар кундан иборат бўлган йиллик узайтирилган асосий таътил бериш:

- ўн саккиз ёшга тўлмаган шахсларга;
- ишлаётган I ва II гуруҳ ногиронларига;

2.1.3.13. Мактабгача ёшдаги (6-7 ёш) фарзандлари бўлган оналарга фарзандларини ўқув йилига тайёрлаш учун ойда бир кун таътил бериш.

2.1.3.14. Фарзанди 3 ёшга тўлгунга қадар унинг тарбияси билан машғул бўлган аёлларга уларнинг аризаларига мувофиқ иш ҳақи қисман сақланадиган таътиллари бериш.

2.1.3.15. Ходимга ишлаган ҳар беш йил учун давомийлиги икки календарь кун бўлган, бироқ жами саккиз календарь кундан кўп бўлмаган ҳар йилги кўшимча меҳнат таътили Меҳнат кодексининг 220- моддаси асосида берилади.

2.1.3.16. Янги йил, Наврўз ва Мустақиллик байрамлари муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президентининг тегишли Фармонларига мувофиқ ходимларга кўшимча дам олиш кунларини белгилаш. Бунда, ҳар йилги меҳнат таътили даврида сақланадиган ўртача ойлик иш ҳақи миқдорини ҳисоблашда байрамлар муносабати билан кўшимча белгиланган ишланмайдиган кунлар ҳам инобатга олинган ҳолда меҳнат таътилининг амалдаги давомийлиги ҳисобга олинади.

2.1.3.17. Ҳар йилги меҳнат таътилининг умумий давомийлигини ҳисоблаб чиқаришда кўшимча таътиллари ҳар йилги асосий энг кам таътил ёки ҳар йилги асосий узайтирилган таътилга қўшиб жамланади.

Барча ҳолларда конунчилик билан белгиланган таътилларни жамлашда уларнинг давомийлиги бир иш йили учун эллик олти календарь кундан ошиб кетиши мумкин эмас.

Ушбу модданинг иккинчи қисмида назарда тутилган чеклов қонунчиликда назарда тутилмаган, жамоа келишувларида, шунингдек жамоа шартномасида, иш берувчининг касаба уюшмаси кўмитаси билан келишувга кўра қабул қилинган ички ҳужжатларида ёхуд меҳнат шартномасида белгиланган меҳнат таътилларига нисбатан татбиқ этилмайди. (МК 222-моддаси)

2.1.3.18. Йиллик таътиллари бериш навбати ва тартиби календар йил бошлангунга қадар иш берувчи томонидан касаба уюшма кўмитаси билан келишилган ҳолда тасдикланадиган жадвалга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 227 ва 228- моддалари талабларига риоя қилинган ҳолда аниқланади.

2.1.3.19. Меҳнат кодексининг 228-моддасида кўрсатиб ўтилган ходимлар тоифаларидан ташқари яна қуйидаги ходимларга меҳнат таътили уларнинг хоҳишига кўра ёзда ёки улар учун қулай бўлган бошқа вақтларда берилади:

а) Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 20 мартдаги 153-сонли қарорига асосан ижтимоий аҳамиятга молик касаллик бўйича ҳисобда турган ходимларга;

б) бетоб оила аъзосини парваришлаётган ходимларга;

в) ишлаётган пенсионерларга;

2.1.3.20. Ходимнинг аризасига кўра унга иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил берилиши мумкин, унинг давомийлиги ходим ва иш берувчи ўртасидаги келишувга кўра белгиланади, лекин иш ҳақи сақланмайдиган охириги таътил берилган кундан эътиборан календар йил давомида узлуксиз ёки жамланган ҳолда уч ойдан ошмаслиги керак.

Агар қонунчиликда бошқача қоида назарда тутилмаган бўлса, карантин чоралари амалга оширилаётган, фавқулодда ҳолат жорий этилган даврда ва бутун аҳолининг ёки унинг бир қисмининг ҳаётига ёхуд нормал яшаш шароитларига таҳдид солувчи бошқа ҳолларда ходимнинг ёзма аризасига кўра иш ҳақи сақланмайдиган таътилнинг узлуксиз ёки жамланган давомийлиги кўпайтирилиши, бироқ кўпи билан олти ойгача кўпайтирилиши мумкин. (МК-241 моддаси)

2.1.3.21. Меҳнат шартномасини бекор қилишда (шу жумладан унинг муддати тугаши муносабати билан) ходимнинг хоҳишига кўра йиллик асосий ва қўшимча таътиллари бериб, ундан кейин меҳнат муносабатларини бекор қилиш (МК 235 моддаси).

2.1.3.22. Ходимга иш ҳақи сақланмаган ҳолда бериладиган муддати икки ҳафтадан ортиқ бўлмаган таътил даврини ҳам йиллик асосий таътилни олиш ҳуқуқини берувчи меҳнат стажига қўшиш (МК 226 моддаси).

2.1.3.23. Ҳар йилги меҳнат таътили вақти учун ҳақ тўлаш жамоа шартномасида, ички ҳужжатларда ёхуд меҳнат шартномасида белгиланган муддатларда, бироқ таътил бошлангунига қадар охириги иш кунидан кечиктирмай амалга оширилади. (МК 233-моддаси)

2.1.3.24. Ходим меҳнат таътилига чиқишда лавозим оклади миқдорида таътилга қўшимча ҳақ тўлаш.

2.1.3.25. Ходимнинг хоҳишига кўра иш ҳақи сақланмайдиган таътил куйидагиларга мажбурий тартибда берилади:

1941 – 1945 йиллардаги уруш қатнашчиларига ва имтиёзлари бўйича уларга тенглаштирилган шахсларга – ҳар йили ўн тўрт календарь кунгача;

I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган шахсларга – ҳар йили ўн тўрт календарь кунгача;

икки ёшдан уч ёшгача бўлган болани ҳақиқатда парваришлайётган боланинг ота-онасидан бирига (васийсига), бувисига, бобосига ёки бошқа қариндошига;

ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ нафар болани ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногиронлиги бўлган болани тарбиялайётган ота-онасининг бирига (ота-онанинг ўрнини босувчи шахсга) – ҳар йили ўн тўрт календарь кунгача;

қонунчиликда ва жамоа шартномаларида, шунингдек меҳнат шартномаси шартларида назарда тутилган ҳолларда бошқа ходимларга (МК-242-моддаси)

2.1.3.26. Ишни таълим билан бирга олиб боровчи ходимлар, айрим тоифадаги ходимлар ҳамда ижтимоий ва ҳуқуқий жиҳатдан кучли ҳимоя қилинишга муҳтож шахслар учун имтиёзлар Меҳнат кодексининг 23-25 боби талабларига риоя қилган ҳолда жамоа шартномалари орқали белгиланади.

2.1.3.27. Меҳнат кодексининг **202-моддасига** кўра, ходимни меҳнат мажбуриятларини бажаришдан озод этишнинг дам олиш вақти бўлмаган даврларни жамоа шартномасига киритилади.

2.1.3.28. Жамоа шартномаларида ходимларга иш куни давомида иш вақтига киритиладиган ёки киритилмайдиган бошқа танаффуслар бериш назарда тутилади. (МК 205-моддаси)

2.1.3.29. Биринчи иш йили учун ҳар йилги меҳнат таътилидан фойдаланиш ҳуқуқи ходимда у ушбу иш берувчида узлуксиз ишлаган олти ой ўтганидан кейин юзага келади. Ходимга ишлаган олти ой ўтгунга қадар ҳам меҳнат таътил берилиши ҳуқуқи жамоа шартномаларида белгиланиши мумкин. (МК 227 моддаси)

2.1.3.30. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг **229-моддасида** назарда тутилган ходимлар тоифаларига қўшимча равишда ходимларга ҳар йилги меҳнат таътилини бошқа муддатга кўчириш ҳуқуқи жамоа шартномаларда белгиланиши мумкин.

2.1.3.31. Ходимнинг талабига кўра мажбурий тартибда иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил бериш Меҳнат кодексининг **242-моддасида** келтирилганлардан ташқари иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил бериладиган ходимлар рўйхати жамоа шартномаларида назарда тутилиши мумкин.

2.1.3.32. Табиий ёки техноген хусусиятга эга ҳалокатлар, ишлаб чиқаришдаги авариялар, ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар, шунингдек ёнгинлар, тошқинлар, zilзилалар, эпидемиялар ёки эпизоотиялар рўй берган тақдирда ҳамда аҳолининг ёхуд унинг бир қисмининг ҳаётига ёки нормал яшаш шароитларига таҳдид соладиган бошқа алоҳида ҳолларда иш берувчининг ташаббуси билан ходимнинг розилигисиз унинг вақтинча масофадан туриб ишлашга ўтишига ёки ўтказилишига йўл қўйилади. *(МК 454-моддаси)*

Бунда масофадан туриб ишлаш имкони бўлмаган хизматлар ва касбларда ишловчи ходимлар учун иш хақи сақланиб қолинади. *(МК-266 моддасида кўрсатилган миқдорда)*

2.1.3.33. Жамоа шартномаларида Меҳнат кодексининг **458-моддаси** биринчи қисмида белгиланганлардан ташқари вақтинча масофадан туриб ишлашга ўтиш ёки ўтказиш учун устувор ҳуқуқ бериладиган ходимлар тоифалари назарда тутилиши мумкин.

2.1.3.34. Ходим ўзининг меҳнат фаолияти билан бевосита боғлиқ бўлган қабул қилинаётган ички ҳужжатлар, иш берувчининг буйруклари, билдиришномалари, талаблари ва бошқа ҳужжатлари билан ёзма шаклда, шу жумладан имзо қўйдириб таништирилиши керак бўлган ҳолларда, масофадан туриб ишловчи ходим улар билан иш берувчи ва масофадан туриб ишловчи ходим ўртасидаги электрон ҳужжат алмашинуви орқали таништирилиши мумкин. *(МК 460-моддаси)*

2.1.3.35. Агар масофадан туриб ишловчи ходим меҳнат тўғрисидаги қонунчиликка, меҳнат ҳақидаги бошқа ҳуқукий ҳужжатларга ёки меҳнат шартномасига мувофиқ давомийлиги узокроқ бўлган ҳар йилги меҳнат таътилига чиқиш ҳуқуқига эга бўлмаса, унинг ҳар йилги меҳнат таътилининг давомийлиги йигирма бир календарь кун этиб белгиланади. *(МК 462-моддаси)*

2.1.3.36. Вахтанинг давомийлиги бир ойдан ошмаслиги лозим. алоҳида ҳолларда айрим объектларда вахтанинг давомийлиги уч ойга қадар узайтирилиши жамоа шартномалари орқали белгиланиши мумкин. *(МК 467-моддаси)*

2.1.3.37. Ходим билан иш берувчи ўртасидаги келишувга биноан тўлиқсиз иш куни ёки иш ҳафтаси белгилаб қўйилиши мумкин. Ҳомиладор аёлнинг, ўн тўрт ёшгача бўлган бола (ўн олти ёшгача бўлган ногиронлиги бўлган бола) ота-онасидан бирининг (ота-онанинг ўрнини босувчи шахснинг), шунингдек оиланинг бетоб аъзосини парваришлашни амалга ошираётган шахснинг илтимосига кўра тиббий хулосага мувофиқ уларга тўлиқсиз иш куни ёки тўлиқсиз иш ҳафтаси белгилайди *(МК 186- моддаси)*

2.1.4. Меҳнатга ҳақ тўлаш

2.1.4.1. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 15-боби талабларига риоя қилинишини таъминлаш.

Мазкур келишувининг амал қилиши, вакиллари ушбу келишувни тузган ходимлар ва иш берувчиларга нисбатан татбиқ этилади. Меҳнатга ҳақ тўлашни нархларнинг ўзгаришларидан, инфляция даражасидан, нарх-наво ўзгариши билан иш ҳақи ҳам қайта кўриб чиқилиши мумкин.

2.1.4.2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорида белгиланган энг кам меҳнат ҳақи миқдоридан келиб чиққан ҳолда меҳнатга ҳақ тўлаш миқдорларини меҳнатга ҳақ тўлашнинг ягона тариф сеткаси (ЯТС) разрядларига мувофиқ ўз вақтида қайта кўриб чиқилишини таъминлаш.

2.1.4.3. Корхона ва ташкилотларда меҳнатга ҳақ тўлашнинг шакли ва тизими, турли устамалар, мукофотлар, қўшимча ва компенсация тўловларининг аниқ миқдорлари амалдаги қонунчилик ҳужжатларига асосан ишлаб чиқилган, касаба уюшма қўмиталари билан келишилган ички меъёрий ҳужжатларга мувофиқ белгиланади ва жамоа шартномаларида мустаҳкамлаб қўйилади.

Ходимларнинг лавозим окладлари ва тариф ставкалари иш берувчи томонидан корхона касаба уюшма қўмитаси билан келишилган ҳолда қабул қилинадиган меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича ягона тариф сеткасига мувофиқ белгиланади.

Меҳнат муносабатларига оид вазирлик миқёсидаги раҳбарий ҳужжатлар касаба уюшма Республика кенгаши билан келишилган ҳолда қабул қилинади.

2.1.4.4. Меҳнатга ҳақ тўлаш ва моддий рағбатлантиришнинг амалдаги тизими, шакли ва шартларини қайта кўриб чиқиш ва уларни ходимлар аҳволини ноқулай томонга ўзгартирадиган янги тизими ва шаклини киритиш камида икки ой олдин ходимларнинг албатта розилигини олиш шarti билан ҳамда касаба уюшма қўмитаси билан расман келишилган ҳолда амалга ошириш.

2.1.4.5. Иш берувчининг айби билан бекор туриб қолган вақт учун (иктисодий, технологик, техник ва ташкилий сабабларга кўра ишни вақтинча тўхтаб туриши) ходимнинг ўртача иш ҳақи миқдорида ҳақ тўланади.

Иш берувчига ва ходимга боғлиқ бўлмаган сабабларга кўра бекор туриб қолган вақт учун бекор туриб қолган вақт мутаносиб равишда ҳисобланган тариф ставкасининг (маошининг) камида учдан икки қисми миқдорда ҳақ тўланади.

Ходимнинг айби билан бекор туриб қолган вақт учун ҳақ тўланмайди *(МК 266-моддаси)*

2.1.4.6. Ходимларга иш ҳақини тўлаш муддатлари корхоналарининг жамоа шартномаларида, ички ҳужжатларида ёки меҳнат шартномасида аниқ белгилаб қўйилади ва ўн олти кундан кўп бўлмаган танаффус билан икки қисмга бўлинган ҳолда (бўнақда ва қолган қисми миқдорида) тўланади *(МК 253-моддаси)*

2.1.4.7. Корхоналар раҳбарларига бевосита тармоқ тизимида амалий фаолият билан шуғулланаётган ходимларга қуйидаги миқдорларда қўшимча тўловлар тўлаш ҳукукини бериш:

“Халқ” ва “Хизмат кўрсатган” фахрий унвонлари эгалари учун Республикада белгиланган меҳнат ҳақ тўлашнинг энг кам миқдори (кейинги ўринларда МХЭKM) 1 баравари, “Хизмат кўрсатган” фахрий унвони соҳиблари учун МХЭKMнинг 0,6 баравари миқдорида (*Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007йил 17 декабрдаги ПФ-3942 сонли Фармони*);

«Фан доктори» илмий даражасига эга бўлганларга МХЭKMнинг 0,4 баравари миқдорида, «Фан номзоди» илмий даражасига эга бўлганларга МХЭKMнинг 0,2 баравари миқдорида.

2.1.4.8. Тармоқ тизимида малакали кадрлар қўнимсизлигига йўл қўймаслик, ходимларни ишдан манфаатдорлигини ошириш ва рағбатлантириш мақсадида молиявий имкониятлардан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқилган тегишли Низомларга мувофиқ “Йил якуни бўйича рағбатлантириш” ва “Хизмат қилган йиллари учун рағбатлантириш” тўловларини амалга ошириш.

2.1.4.9. Иш вақтидан ташқари иш учун камида икки ҳисса миқдорда ҳақ тўланади ёки ходимнинг хоҳшига кўра иш вақтидан ташқари иш учун оширилган ҳақ тўлаш ўрнига иш вақтидан ташқари ишлаб берилган вақтнинг давомийлигига мувофиқ келадиган қўшимча дам олиш вақтини бериш билан компенсация қилинади (*МК 262-моддаси*)

2.1.4.10. Дам олиш ва байрам кунларидаги, ишдан ташқари вақтдаги ишлар учун, ушбу иш жадвалига биноан амалга оширилганлигидан ёки ходим ишга жалб этилганлигидан қатъий назар, камида икки ҳисса миқдорда ҳақ тўланади ёхуд ходимнинг хоҳишига кўра бошқа дам олиш (отгул) кунини бериш бир ҳисса миқдорида ҳақ тўлаш орқали компенсация қилинади (*МК 263-моддаси*)

2.1.4.11. Тунги вақтдаги (соат 22-00 дан то 6-00 гача) ишнинг ҳар бир соати учун бир ярим баробар миқдорда ҳақ тўлаш (*МК 264- моддаси*).

2.1.4.12. Ходим томонидан меҳнат мажбуриятларини ёки бошқа мажбуриятларни бажарилиши билан боғлиқ харажатларнинг ўрни қоплаб берилади. Меҳнат кодексининг 287, 288 ва 289 - моддаларида кўзда тутилган харажатлар ходим томонидан тегишли ҳужжатлар тақдим этилганда жамоа шартномаларида белгиланган тартибда ва миқдорларда қопланишини таъминлаш.

2.1.4.13. Иш берувчи иш ҳақини, таътил тўловларини, меҳнат шартномаси бекор қилингандаги тўловларни ва (ёки) ходимга тўланиши лозим бўлган бошқа тўловларни тўлаш муддатини бузган тақдирда, уларни тўлов муддатидан кейинги кундан эътиборан то ҳақиқатда ҳисоб-китоб қилинган кунни ўз ичига олган муддатгача ҳар бир кечиктирилган кун учун Ўзбекистон

Республикаси Марказий банкининг ўша вақтда амалда бўлган қайта молиялаштириш ставкасидан келиб чиққан ҳолда фоизлар (пулли компенсация) билан бирга тўлаши шарт. (МК 333-моддаси)

2.1.4.14. Корхоналарда меҳнатга ҳақ тўлашнинг амалда бўлган ягона тариф сеткаси «1» разряди бўйича ойлик тариф ставкасини миқдори Республикада белгиланган меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдоридан (МХЭКМ) кам бўлмаслигини таъминлаш. (МКнинг 155-моддаси, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 21 майдаги ПФ-5723 сонли Фармони).

2.1.4.15. Молиявий имкониятлардан келиб чиққан ҳолда номинал иш ҳақи миқдорини ошириш масалаларини кўриб чиқиш ва тармоқ миқёсида ўртача ойлик иш ҳақи миқдорини (барча тўловлар ва устамаларни инобатга олган ҳолда) Республикада белгиланган МХЭКМнинг 5 бараваридан кам бўлмаган миқдоргача етказиш.

2.1.4.16. Молиявий имкониятлардан келиб чиққан ҳолда меҳнатга ҳақ тўлаш жамғармасида (фондида) тариф қисмининг улуши 50 % дан кам бўлмаслигини таъминлаш.

2.1.4.17. «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида хизмат сафарлари тўғрисидаги низом» (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 2 августдаги 424 сонли) ва Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 287-моддасига мувофиқ Тармоқ корхоналарида ходмларнинг хизмат сафари билан боғлиқ харажатлар ўрнини қоплаш миқдорлари жамоа шартномалари ёки иш берувчи томонидан касба уюшма қўмиталари билан келишган ҳолда қабул қилинган ички ҳужжатларда белгилаб қўйилади.

2.1.4.18. Ўзбекистон Республикасидан ташқаридаги хизмат сафарлари учун тўланадиган компенсация тўловларини “Вазирликлар, идоралар, корхоналар ва ташкилотлар ходимларини Ўзбекистон Республикасидан ташқаридаги хизмат сафарлари учун маблағ бериш тартиби тўғрисидаги низом”га мувофиқ (Рўйхат рақами 2730, 2015 йил 19 ноябрь) амалга ошириш.

2.1.4.19. Кўчма ва қатнаш тусидаги ишлар учун устама тўловлар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 06.09.2019й. 743-сонли қарори билан тасдиқланган “Кўчма ва қатнаш тусидаги ишлар билан боғлиқ устамалар тўлаш тартиби тўғрисидаги Низом”га ҳамда Меҳнат кодексининг 288-289 моддаларига мувофиқ тўланади

2.1.4.20. Байрам кунлари (Янги йил, Наврўз, Мустақиллик куни, Ўзбекистон Республикаси Конституция куни, Рўза ҳайит ва Қурбон ҳайит) муносабати билан ходимларни Республикада белгиланган МХЭКМнинг 2 бараваридан кам бўлмаган миқдорда мукофотлаш.

2.1.4.21. Ходим давлат ва жамоат мажбуриятларини бажариш вақтида иш жойи (лавозими) ва ўртача ойлик иш ҳақи сақланган ҳолда ишдан озод этилади. (МК 282 – моддаси)

2.1.4.22. Хўжалик ҳисобидаги ташкилотларда ходимлар меҳнатига ҳақ тўлашни ташкил этиш учун асос сифатида Ягона тариф сеткасининг

оширилган тариф коэффициентларини белгилашни жамоа шартномалари ва келишувлари орқали амалга ошириш. (Бош жамоа келишув 34 моддаси)

2.1.4.23. Меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг асосий ва қўшимча қисмлари ўртасидаги мақбул нисбатни жамоа музокаралари натижасида ўрнатилишини таъминлаш. (Бош жамоа келишувни 35 моддаси)

2.1.4.24. Меҳнатга ҳақ тўлашнинг тариф тизимидан тарифсиз тизимларига ўтишни тармоқ касаба уюшмаси Республика кенгаши билан олдиндан келишиб олинанини ҳамда ходимларнинг энг муҳим самарадорлик кўрсаткичлари (KPI)ни баҳолашга бошланғич касаба уюшмаси ташкилоти сайланма органи вакиллари жалб этилишини таъминлаш. (Бош жамоа келишувни 36 моддаси)

2.1.4.25. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 6 сентябрдаги 743-сон қарори билан тасдиқланган “Ишларнинг айрим технологик турлари, ишлаб чиқаришлар ва иктисодий фаолият турлари бўйича ишчиларнинг тариф ставкаларини оширишнинг тармоқ коэффициентларини қўллаш тартиби ва уларнинг миқдорлари тўғрисидаги Низом” талабларини;

кўчма ва қатнаш тусидаги ишлар учун устамалар белгиланадиган ходимлар касблари ва лавозимлари рўйхати, шунингдек, устамалар миқдори иш берувчилар томонидан касаба уюшмаси кўмитаси билан келишган ҳолда белгиланишини ва жамоа шартномасида кўрсатилишини;

Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги, Молия вазирлиги, ҳамда Ўзбекистон автомобиль транспорти агентлигининг 2019 йил 22 январдаги 2-2019/ҚҚ, 9 ва 1/103-сон қарори билан тасдиқланган (рўйхат рақами 3130, 2019 йил 23 январь) “Автомобиль транспорти ҳайдовчилари меҳнатига ҳақ тўлашнинг умумий шартлари тўғрисидаги Низом” талабларини тадбиқ қилиш. (Бош жамоа келишувни 38 моддаси)

2.1.4.26. Меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорига риоя этилиши, меҳнатга ҳақ тўлаш тизимлари касаба уюшмаси кўмиталари билан келишувга биноан белгиланиши, иш ҳақидан қонунчиликда кўзда тутилмаган ушлаб қолишларга йўл қўйилмаслиги устидан давлат ва жамоатчилик назоратини ўрнатиш. (Бош жамоа келишувни 39 моддаси)

2.1.4.27. Иш берувчи томонидан иш ҳақини ва бошқа тўловларни тўлаш муддати бузилган тақдирда, уларни тўлов муддатидан кейинги кундан эътиборан то ҳақиқатда ҳисоб-китоб қилинган кунни ўз ичига олган муддатгача ҳар бир кечиктирилган кун учун Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг ўша вақтда амалда бўлган қайта молиялаштириш ставкасидан келиб чиққан ҳолда фоизлар (пулли компенсация) билан бирга тўланишини давлат ва касаба уюшмалари меҳнат инспекциялари томонидан назоратга олиш. (Бош жамоа келишувни 40 моддаси)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 31 декабр “Малакаларни баҳолаш тизимини тубдан такомиллаштириш ва меҳнат

бозорини малакали кадрлар билан таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4939-сон Қарори асосида қасаба уюшмалари томонидан ходимларнинг меҳнат малака даражасини ҳисобга олган ҳолда иш ҳақи тўланиши устидан тизимли жамоатчилик назорати ўрнатилиши (Бош келишувни 40 моддаси)

2.1.4.28. Илғор халқаро тажриба асосида меҳнатни меъёрлаштириш ва унга ҳақ тўлаш соҳасида меҳнат нормалари ва қоидаларини ишлаб чиқиш.

2.1.5. Меҳнатни муҳофаза қилиш

2.1.5.1. Меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасида:

а) Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилик талабларига риоя қилинишини, меҳнат муҳофазаси, саноат хавфсизлиги, атроф-муҳит муҳофазаси, давлат ва тармоқ стандартлари ҳамда меъёрларининг бажарилишини таъминлаш;

б) авария ҳолатларнинг олдини олиш бўйича амалий ва барча мавжуд чора-тадбирларни бажариш, улар содир бўлган ҳолатда эса – ходимлар саломатлиги, атроф-муҳит ва мол-мулкка таъсир оқибатларини юмшатиш чораларини кўриш;

в) тармоқ ходимларидан, корхоналар ишлаб чиқариш объектларида иш олиб боровчи пудратчилардан саноат хавфсизлиги, меҳнат ва атроф-муҳит муҳофазаси бўйича тармоқ миқёсида қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ва норматив-техник ҳужжатларга риоя қилишларини талаб қилиш;

г) зарурат туғилганда вазирликнинг саноат хавфсизлиги, меҳнат ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасидаги сиёсатини қайта кўриб чиқиш, тузатишлар киритиш ва такомиллаштириш.

2.1.5.2. “Ишлаб чиқаришда жароҳатланишнинг олдини олиш, саноат хавфсизлиги, меҳнат ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш ҳамда касбий хавфсизлик даражасини ошириш бўйича Тармоқ дастур”и ишлаб чиқилиши ва белгиланган муддатларда тўлиқ ҳажмда бажарилишини таъминлаш.

2.1.5.3. Қуйидагиларнинг амалга оширилишини таъминлаш:

а) “Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги соҳасида фаолият юритувчи корхона ва ташкилотлар учун саноат хавфсизлигининг умумий талаблари”га сўзсиз риоя қилинишини;

б) тасарруфдаги корхоналарда Ўзбекистон Республикасининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари ва саноат хавфсизлиги талабларини белгиловчи меъёрий-техник ҳужжатлар, тегишли услубий ва ташкилий ҳужжатларнинг мавжудлигини;

в) иш берувчиларнинг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш бўйича шартномалар тузилишини (Ўзбекистон Республикасининг “Иш берувчиларнинг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш тўғрисида”ги Қонуни, Вазирлар Маҳкамасининг 24.06.2009 й. 177-сонли қарори);

г) хавфли ишлаб чиқариш объектларининг саноат хавфсизлиги бўйича ходимларни тегишли меъёрий ҳужжатларда ўрнатилган тартибда тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш, авария вазиятларни бартараф қилиш режа тадбирларини бажаришда цехлар, участкалар ва бригадаларнинг хизмат килувчи ходимлари, фуқаролик муҳофазаси, ёнгин хавфсизлиги хизматларининг ўзаро аниқ ҳаракатланишлари бўйича мунтазам равишда ўқув-машқ машғулотларининг ўтказилишини;

д) тармоқ тизимидаги корхоналарда меҳнат муҳофазаси тадбирлари учун зарур бўлган ва жамоа шартномалари орқали белгиланадиган маблағларнинг ажратилишини (ишлаб чиқаришга сарфланадиган умумий харажатларнинг камида 0,2% миқдорида);

е) мақоми бўйича корхонанинг асосий хизмат бўлинмаларига тенглаштирилган меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлик техникаси, йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати (мутахассисларининг) фаолиятини қасаба уюшма қўмитаси билан келишилган низомларга мувофиқ ташкил қилинишини.

2.1.5.4. Ишлаб чиқаришда юз берган бахтсиз ҳодисаларда касб касалликларига чалинганда ёки ходимнинг соғлигига бошқача шикаст етказилганда иш берувчи томонидан бир йўла тўланадиган нафақалар ҳамда зарарларни қоплаш. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 11 февралдаги 60-сонли қарори билан тасдиқланган “Ходимларга уларнинг меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши, касб касалликларига чалиниши ёки саломатлигининг бошқа хил шикастланиши туфайли етказилган зарарни тўлаш Қоидалари»да белгиланган миқдорларда ва тартибда тўлаш.

2.1.5.5. Хизмат вазифасини бажариш билан боғлиқ ҳолда шикастланиш, касб касалликларига чалиниши ёки саломатлигига бошқача зарар етиши сабабли ходим вафот этганда унинг оиласига олти йиллик ўртача иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда бир йўла нафақа тўлаш.

2.1.5.6. Ходимларини меъёрий ҳужжатларда кўзда тутилган қўйидаги кафолатлар билан таъминлаш:

- касблар ва лавозимлар рўйхатига мувофиқ, шунингдек хизмат вазифалари юзасидан доимий равишда объектларга чиқувчи акциядорлик жамияти, корхоналар ижро аппаратининг масъул ходимларига махсус кийим, махсус пойабзал ва бошқа шахсий ҳимоя воситаларини бепул бериш;

- санитария-маиший хоналарни талаб даражасида сақлаш;

- иш ўринларини Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 15 сентябрдаги 263-сонли қарори билан тасдиқланган «Меҳнат шароитлари ва асбоб-ускуналарнинг жароҳатлаш хавфи бўйича иш жойларини аттестациядан ўтказиш тартиби тўғрисидаги Низом»га мувофиқ ҳар беш йилда камида бир марта иш жойларини меҳнат шароитлари бўйича аттестациядан ўтказиш;

- иш юзасидан ювиниш такозо этиладиган ишларда – белгиланган нормаларда бепул совун бериш;

- “Сут истеъмол қилиш тавсия қилинадиган ишлар рўйхати”га асосан бепул сут ёки унга тенглаштирилган озиқ-овқат маҳсулотлари бериш.

2.1.5.7. Касаба уюшмаси Республика Кенгаши билан ҳамкорликда куйидагиларни амалга ошириш:

- жойларда юз берган бахтсиз ҳодиса ва аварияларни амалдаги Низомга мувофиқ текширилишида жамоатчи вакилларнинг иштирок этишини таъминлаш;

- ходимларнинг меҳнат муҳофазаси ва саноат хавфсизлиги масалалари бўйича ўқитилишини ҳамда уларнинг шу масалалар бўйича йўриқномалар, қоидалар ва нормаларга оид билимлари текширилишини ташкил қилиш;

- меҳнат муҳофазасига оид норматив-техник ҳужжатларнинг Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2000 йил 7 январдаги 870-сон билан рўйхатдан ўтказилган “Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича йўриқномаларни ишлаб чиқиш тўғрисидаги Низом” асосида қайта кўриб чиқилишини ташкил қилиш, корхона ва ташкилотларни мазкур ҳужжатлар билан таъминлаш ва жойларда уларга риоя қилинишини назорат қилиб бориш;

- меҳнат муҳофазаси ва саноат хавфсизлиги бўйича корхоналардаги илғор тажрибаларни ўрганиш ва уларни кенг жорий қилиш;

- меҳнат муҳофазаси бўйича жамоат назоратини энг яхши ташкил қилиш бўйича кўрик-танлов ўтказиш ва ҳар йил якуни бўйича унинг натижаларини кўриб чиқиш;

- ҳар бир корхонада меҳнат муҳофазаси бўйича битим тузилишини таъминлаш.

- Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича ягона бошқарув тизими (ЕСУОТ)ни тармоқ касаба уюшма Республика Кенгаши билан келишган ҳолда ишлаб чиқиш ва меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасидаги қонун ва қонун ости ҳужжатларига ўзгартириш киритилганда, тегишли қўшимчалар киритиб бориш.

2.1.5.8. Ходимларнинг тиббий кўрикдан ўтказилишини таъминлаш (МК 360-моддаси, “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги қонун 24-модда).

2.1.5.9. Регресс даъволари бўйича зарарларни қоплаш тўловларини ўз вақтида ҳисоблаш ва амалга ошириш.

2.1.5.10. Ишлаб чиқариш ва ижтимоий соҳа объектларини ўз вақтида кузги-кишки мавсумга тайёрлаш чораларини кўриш.

2.1.5.11. Касаба уюшма ташкилотининг сайланма органига меҳнат муҳофазаси бўйича тузилган битимнинг бажарилиши тўғрисида ахборотлар бериш.

2.1.5.12. Иш берувчи касаба уюшмаси билан келишилган ҳолда меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакилни сайлайди, вакил этилган шахсга ўз зиммасига

юклатилган вазифаларни бажариши учун ҳар ҳафтада камида икки соат иш вақти ажратилишини ва иш жойи (лавозими) бўйича ўртача ойлик иш ҳақи сақланишини таъминлайди ҳамда фаол вакилларни рағбатлантиради.

2.1.5.13. “Меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлиги бўйича жамоатчилик назоратини ташкил этиш юзасидан республика кўрик танлови”ни ташкил этиш.

2.1.6. Ижтимоий имтиёзлар ва кафолатлар

2.1.6.1. Жамоа шартномаларида қуйидагиларга Меҳнат кодексида назарда тутилган барча тегишли имтиёзлар кафолатланади:

- қарамоғида икки ёки ундан ортиқ киши бўлган ходимларга;
- оиласида мустақил иш ҳақи олувчи бошқа ходимлар мавжуд бўлмаган шахсларга;
- мазкур иш берувчидаги узоқ муддатли иш стажига эга бўлган ходимларга;
- ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда олий ўрта махсус, профессионал ва професанал таълим ташкилотларида меҳнат шартномасига кўра тегишли мутахассислик бўйича ўз малакасини ошираётган ходимларга ҳамда ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда олий ўрта махсус ва профессионал таълим ташкилотларини тамомлаган шахсларга ўқишни тамомлаганидан кейин мутахассислиги бўйича ишлаш шарти билан уч йил мобайнида;
- ушбу ташкилотда меҳнатда майиб бўлган ёки касб касаллигига учраган шахсларга;
- ногиронлиги бўлган шахсларга;
- 1941-1945 йиллардаги уруш қатнашчиларига ва имтиёзлар бўйича уларга тенглаштирилган шахсларга;
- меҳнатдаги ютуқлари учун рағбатлантиришларга эга бўлган ва интизомий жазоларга эга бўлмаган ходимларга;
- атом объектларидаги авариялар оқибатида келиб чиққан юкори радиациявий нурланиш билан боғлиқ бўлган нурланиш касаллигига ва бошқа касалликларга йўлиққан ёки шундай касалликларни бошидан кечирган шахсларга; ўзига нисбатан бошланган ногиронлигининг атом объектларидаги авариялар билан боғлиқлиги аниқланган ногиронлиги бўлган шахсларга; ушбу авариялар ва ҳалокатлар оқибатларини бартараф этиш иштирокчиларига, шунингдек мазкур объектлардан эвакуация қилинган ёки кўчирилган шахсларга ҳамда уларга тенглаштирилган бошқа шахсларга.

2.1.6.2. Ходимларнинг фарзандлари учун мактабгача тарбия муассасаларига сарфлайдиган харажатларининг 20% дан кам бўлмаган қисмини қоплаш.

2.1.6.3. Қўйидаги ҳолларда ходимларга бир йўла моддий ёрдам бериш:

- ходимларнинг биринчи никоҳ тўйида Ўзбекистон Республикасида белгиланган МХЭКМнинг камида 10 баравари миқдорида;

- яқин қариндошлари (ота-онаси, турмуш ўртоғи, фарзандлари) вафот этганда Ўзбекистон Республикасида белгиланган МХЭКМнинг камида 5 баравари миқдорида (агарда корхонада oilанинг бир нечта фарзандлари ишлаётган бўлса моддий ёрдам уларнинг бирига тўланади);

- ишлаётган уруш фахрийлари ва уларга тенглаштирилган шахсларга “Хотира ва кадрлаш куни” муносабати билан Ўзбекистон Республикасида белгиланган МХЭКМнинг камида бир баравари миқдорида;

- тармоқ тизимида 20 йилдан ортиқ ишлаган, ҳозирги пайтда ишламаётган меҳнат фахрийлари ва пенсионерларга «Мустақиллику» байрами муносабати билан Ўзбекистон Республикасида белгиланган МХЭКМнинг камида бир баравари миқдорида;

- бола тарбияси муносабати билан таътилга чиқаётган аёлларга унинг ойлик иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда.

2.1.6.4. Кам таъминланган oilаларга янги ўқув йили арафасида ҳар бир ўқувчига харид қилинадиган дарсликлар, ўқув қуроллари ва формалар қийматини қоплаш учун Ўзбекистон Республикасида белгиланган МХЭКМнинг камида бир баравари миқдорида моддий ёрдам кўрсатиш.

2.1.6.5. Молиявий имкониятлардан келиб чиққан ҳолда ходимларнинг куйидаги харажатларини компенсация қилиш:

ходимларнинг овқатланиш харажатларини ҳар ойда ҳақиқий ишлаган даврига мутаносиб равишда қоплаш;

ходимларнинг жамоат транспортида ишга келиб-кетиш учун сарфлайдиган харажатларини ҳар ойда ҳақиқий ишлаган даврига мутаносиб равишда қоплаш, хизмат транспорти бўлмаган ҳолларда;

ходимларнинг қишги мавсумга харид қиладиган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари қийматини қоплаш.

Компенсация тўловларининг миқдори молиявий имкониятлардан келиб чиққан ҳолда жамоа шартномалари орқали белгиланади.

2.1.6.6. Мураккаб жарроҳлик операцияларига ва стационар даволанишга муҳтож ходимлар учун тиббий хизмат харажатларининг тўлиқ ёки қисман (камида 50%) қийматини тўлаш (тегишли ҳужжатлар тақдим этилганда).

2.1.6.7. Сурункали беморлар учун ёки МТЭК ҳулосаси бўйича санаторий-курортларда даволаниш йўлланмалари қийматини камида 50% компенсация қилиш.

2.1.6.8. Уруш ва меҳнат ногиронлари, байналминалчи жангчилар, сурункали беморлар ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқарида даволанишга (МДХ давлатларида) ўта муҳтож ходимлар учун санаторий-курортларига бориб келиш йўлкира харажатларининг ярмини қоплаш.

2.1.6.9. Ходим ёки унинг қарамоғидаги оила аъзоси вафот этганда корхона ҳисобидан Республикада белгиланган дафн этиш нафақа БҲМнинг камида 4 баравари миқдорида (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 14 июндаги 174-сонли қарори билан тасдиқланган “Дафн этишга нафақа тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисида Низом”га асосан), шунингдек ходим ва унинг яқин қариндошлари вафот этганда дафн маросимлари учун корхона ҳисобидан транспорт хизматини кўрсатиш (Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 13 декабрдаги ПФ-5894- сонли Фармони).

2.1.6.10. Меҳнат шартномасини бекор қилиш асосларидан қатъий назар (бундан *Меҳнат кодексининг 161-моддаси иккинчи қисмидаги 4 ва 5-бандларида ҳамда 168-моддаси 3 ва 8- бандларида кўзда тутилган асослар мустасно*) ходим пенсияга чиқиши муносабати билан ишдан кетаётганда унга тармоқ тизимида ишлаган ҳар бир йили учун пенсияга чиқаётган пайтдаги тариф ставкасининг 10%дан 20% миқдоригача бир йўла нафақа тўлаш (10 ойдан ортиқ давр бир йил деб ҳисобланади).

2.1.6.11. Юбилей ёшига етган (50, 60, 70 ёш) ходимларни бир лавозим окладидан кам бўлмаган миқдорда бир йўла рағбатлантириш.

2.1.6.12. Молиявий имкониятларни инобатга олинган ҳолда соф фойда ҳисобидан малакали кадрларни, таклиф этилган ходимларни ва ёш иқтидорли ходимларни қўнимлилигини таъминлаш учун иккиламчи бозордан ёки қурувчи ташкилотлардан уй-жой сотиб олиб бериш мақсадида “Уй-жой фондини” ташкил этиш.

2.1.6.13. Корхона тугатилиши ёки қайта ташкил этилиши, ходимлар сони ёки штатлар қисқартирилиши муносабати билан тармоқ корхоналаридан ишдан бўшатилган, қарамоғида 2 ва ундан ортиқ киши бўлган ёки оиласида мустақил иш ҳақи оладиган кишилар бўлмаган ходимларга бир йўла моддий ёрдам бериш. Моддий ёрдам миқдори жамоа шартномалари орқали белгиланади.

2.1.6.14. Оғир хасталикка чалинган тармоқ тизимида 10 йилдан ортиқ меҳнат қилган ёлғиз пенсионерларнинг стационар даволаниш харажатларини корхона маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси томонидан аниқланадиган миқдорларда қоплаш.

2.1.6.15. Ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини санаторийларда, санаторий-профилакторийларда, дам олиш масканларида ҳамда болаларни оромгоҳларда соғломлаштириш учун корхоналар молиявий имкониятларидан келиб чиққан ҳолда маблағ ажратиш. Маблағларни ажратиш тартиби ва миқдори жамоа шартномалари орқали белгиланади.

2.1.6.16. Тармоқ тизимида камида 10 йил ишлаб тармоқ корхоналаридан пенсияга чиққан, ишламаётган пенсионерларга йўлланма кийматини қисман тўлаш шarti билан корхона имкониятларидан келиб чиққан ҳолда имтиёзли йўлланмалар ажратиш. Бунда йўлланма кийматининг қисман тўланадиган миқдори касаба уюшма қўмитаси билан келишилган ҳолда корхона маъмурияти томонидан белгиланади.

2.1.6.17. Ходим вафот этганда унинг оиласига Республикада белгиланган МҲЭКМнинг 10 бараваридан кам бўлмаган миқдорда ва тизимда ишлаб пенсияга чиққан пенсионер вафот этганда Республикада белгиланган МҲЭКМнинг 5 бараваридан кам бўлмаган миқдорда бир йўла моддий ёрдам бериш.

2.1.6.18. Вақтинчалик меҳнатга лаёқатсизлик варакалари бўйича қуйидаги миқдорларда нафақа тўлаш:

- иккинчи жаҳон уруши иштирокчилари, байналминал-жангчилар ва уларга тенглаштирилган шахслар, қарамоғида 16 ёшга етмаган (18 ёшгача ўқувчилар) уч ва ундан ортиқ фарзанди бўлган шахслар, Чернобил АЭС ҳалокати оқибатларини тугатишда иштирок этганлар ва шу ҳалокат натижасида радиоактив зарарланган зоналардан эвакуация қилинганлар ва кўчирилганлар, оғир касалликлар (ўткир лейкоз, аденома, саратон)га дучор бўлганлар, ҳарбий хизматни ядровий полигонлар ва бошқа радиоактив-ядровий объектларда ўтаган пенсия ёшидаги ногирон-ходимларга, шунингдек меҳнат жароҳати ва касбий касаллик оқибатида вақтинчалик меҳнатга лаёқатсизлик бўлган ходимларга – тўлиқ иш ҳақи миқдорида;

- ижтимоий аҳамиятга эга бўлган касалликлар бўйича рўйхатда турган ходимларга умумий иш стажига боғлиқ ҳолда – иш ҳақининг 60%дан 100%гача;

- бошқа ҳолатларда умумий иш стажига боғлиқ ҳолда – иш ҳақининг 60%дан 80%гача.

2.1.6.19. Аёлларни хоҳишига кўра туғишгача ва туғишдан кейинги таътиллار тугагандан сўнг уларга уч ёшгача фарзанд тарбияси учун таътил бериш ва шу давр учун қонунчиликда белгиланган тартибда нафақа тўлаш. Фарзанд тарбияси билан боғлиқ таътилда бўлган аёлларга уларнинг хоҳишига кўра тўлиқсиз иш вақти белгиланиши мумкин, бунда уларнинг нафақа олиш ҳукуқи сақланиб қолинади.

2.1.6.20. Ҳомиладор аёлларнинг декрет таътиллари (туғишгача ва туғишдан кейин) учун корхоналар ҳисобидан ҳақ тўлаш.

2.1.6.21. Жамоа шартномасининг амал қилиш муддати даврида объектив сабабларга кўра зарурият юзага келган ҳолларда иш берувчи билан ходимларнинг вакиллик органи (касаба уюшма кўмитаси) корхонани ишлаб чиқариш ва хўжалик фаолиятининг йил якуни бўйича натижаларини, молиявий-иқтисодий имкониятларни инобатга олган ҳолда жамоа шартномасига киритилган ижтимоий имтиёزلарни ўрнатилган тартибда ва меҳнат жамоаси конференциясининг қарорига асосан қайта кўриб чиқиш ҳукукига эга.

2.1.6.22. Ўзбекистон Республикаси аҳолисини ижтимоий ҳимоя қилиш Стратегиясида қўйилган вазифалар ўз вақтида ва тўлиқ бажарилишига ҳар томонлама кўмаклашиш. (Бош жамоа келишув 73 модда)

2.1.6.23. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 28 декабрдаги “Кексалар ва ногиронларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизимини янада такомиллаштиришга доир қўшимча чоратadbирлар тўғрисида”ги ПҚ-2705-сонли Қарорини амалга оширишга ҳар томонлама қўмаклашиш (Бош жамоа келишув 74 модда)

2.1.6.24. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60-сонли Фармони билан тасдиқланган 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси”ни амалга оширишга оид Давлат дастурлари бажарилишига ҳар томонлама қўмаклашиш. (Бош жамоа келишув 75 модда)

2.1.6.25. Жамоа келишувлари ва шартномалари орқали кам таъминланган оилаларга, кўп болали оилаларга, уруш ва меҳнат фахрийларига доимий равишда моддий ёрдам кўрсатиб бориш. (Бош жамоа келишув 77 модда)

2.1.7. Ижтимоий шериклик. Касаба уюшмаси фаолиятининг кафолатларига риоя этилиши.

2.1.7.1. Вазирлик касаба уюшма Республика Кенгашини тармоқ ходимларининг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ифодаловчи ягона вакили сифатида тан олади.

2.1.7.2. Корхоналар касаба уюшма қўмиталари ўз фаолиятларини амалга оширишлари учун Ўзбекистон Республикаси «Касаба уюшмалари тўғрисида»ги Қонунда (06.12.2019 йил ЎРҚ 588-сон, 18-модда) белгиланган иш берувчи мажбуриятларини бажаришни таъминлайди.

2.1.7.3. Асосий ишидан озод қилинмаган касаба уюшма сайланма органлари аъзоларига жамоат ишларини бажариш учун ўртача иш ҳақларини сақлаган ҳолда касаба уюшмаларига оид мажбуриятларни бажариш вақти иш ҳафтаси соатлари сонининг 30 фоизидан кам бўлмаслиги таъминланади (*Ўзбекистон Республикаси «Касаба уюшмалари тўғрисида»ги Қонунининг 18 моддаси*).

2.1.7.4. Асосий ишидан озод қилинган касаба уюшма органлари ходимларига (асосий ишидан озод қилинган касаба уюшма қўмитаси раиси ва қўмита ходимлари) моддий рағбатлантириш, хўжалик фаолиятининг асосий натижалари учун мукофотлар, рағбатлантириш, сувсизлик ва район коэффиценти ҳамда бошқа қўшимча тўловларни корхона маблағлари ҳисобидан тегишли раҳбарлар, мутахассислар ва хизматчиларга тўланадиган миқдорларда тўлаш.

2.1.7.5. Ўзбекистон Республикаси «Касаба уюшмалари тўғрисида»ги Қонунининг 16 моддасига мувофиқ Касаба уюшма органларидаги сайлаб қўйиладиган лавозимга сайланганликлари туфайли ишлаб чиқаришдаги ишдан озод этилган ходимларга уларнинг сайлов ваколатлари тугагандан сўнг аввалги ўз иш (лавозими) берилади мавжуд бўлмаган тақдирда ёки шунга

тенг келадиган бошқа иш (лавозим) берилади, бундай иш (лавозим) бўлмаган тақдирда эса аввалгисига тенг бошқа иш (лавозим) берилади.

2.1.7.6. Қуйидаги мақсадлар учун корхона ва ташкилотлар касаба уюшма кўмиталари ҳисобига ҳар ойда корхона ва ташкилотлар меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг камида 1% миқдорида маблағлар ўтказилишини таъминлаш:

- маданий-оммавий, жисмоний тарбия ва спорт-соғломлаштириш тадбирларини амалга ошириш ва ривожлантириш учун;

- тармоқ ходимларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш ва моддий ёрдам кўрсатиш учун;

- уруш ва меҳнат фахрийлари, кўп болали ва кам таъминланган oilалар ҳамда даволанишга муҳтож ходимларни зарурат туғилганда керакли санаторий-курорт йўлланмалари билан имтиёзли равишда таъминлаш учун;

(Бунда ўтказиладиган маблағларнинг юқоридаги мақсадлар учун сарфланиш миқдорлари жамоа шартномаларида белгилаб қўйилади).

2.1.7.7. Касаба уюшма кўмиталари раислари ва ходимларининг иш ҳақлари учун касаба уюшма бюджетидан сарфланадиган маблағлар етишмаганда уларнинг иш ҳақлари учун тўланадиган маблағларнинг етишмаётган қисмини корхона ҳисобидан қоплаш учун мақсадли маблағ ажратиш.

2.1.7.8. Касаба уюшмаси органларига сайланган асосий ишидан озод қилинмаган ходимларни уларнинг сайлов ваколатлари тугагандан сўнг 2 йил давомида иш берувчининг ташаббуси билан меҳнат шартномаси бекор қилинишига (корхона тугатилиши ёки ходим томонидан амалдаги қонунчиликка мувофиқ ишдан бўшатилишига асос бўлувчи хатти-ҳаракатлар бундан мустасно) йўл қўймаслик. Улар билан иш берувчи ташаббусига кўра меҳнат шартномасини бекор қилиш ва интизомий жазо чораларини қўллаш амалларини Меҳнат кодекси, Ўзбекистон Республикасининг «Касаба уюшмалари тўғрисида»ги Қонуни (17 моддаси) ҳамда Халқаро Меҳнат Ташкилотининг «Корхоналарда меҳнаткашлар вакиллари ва уларга бериладиган ҳуқуқлар тўғрисида»ги 135-Конвенциясида назарда тутилган чекловларга риоя қилинган ҳолда амалга ошириш.

2.1.7.9. Вазирлик тизимида фаолият юритаётган ва касаба уюшма ташкилоти тузилмаган ҳамда янги ташкил этилаётган хўжалик субъектларида касаба уюшма ташкилотини тузишда ўз ваколати доирасида касаба уюшмаси Республика Кенгашига амалий ёрдам кўрсатади.

2.1.7.10. Ходимларнинг розилиги билан корхона бухгалтерияси орқали ихтиёрий касаба уюшма аъзолик бадалларини нақд пулсиз йиғиш системаси ташкил қилинишини ҳамда йиғилган аъзолик бадалларини касаба уюшма кўмитасининг тегишли ҳисоб рақамига ўтказилишини таъминлаш.

2.1.7.11. Корхона ҳисоб рақамида маблағ етарли бўлмаган ҳолларда Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2012 йил 15 мартда 2342-рақам билан рўйхатга олинган «Хўжалик юритувчи субъектларнинг банк ҳисоб

варақаларидан пул маблағларини ҳисобдан чиқариш тартиби тўғрисидаги Йўриқнома”га мувофиқ касаба уюшма аъзолик бадаллари ижро тўлов ҳужжатлари бўйича пропорция асосида ҳисобдан чиқариладиган маблағлар қаторига киритилишини таъминлаш.

2.1.7.12. Касаба уюшмалари муассислигидаги босма нашрларга обунани ташкил этишда корхона касаба уюшмасига кўмаклашиш.

2.1.7.13. Тармоқ касаба уюшмаси Республика Кенгаши учун вазирлик маъмурий биносидан имтиёзли шартлар асосида, жиҳозланган ва тегишли шароитлар яратилган хоналар ажратиш.

Республика Кенгаши учун ажратилган хоналарнинг ижара ва барча коммунал хизмат кўрсатиш харажатларини (иссиқ сув, электроэнергия, совуқ сув, иситиш, тозалаш ва ҳ.к), ер ва мулк солиқларини вазирлик ҳисобидан қоплаш.

2.2. Республика Кенгашининг мажбуриятлари

2.2.1. Ишлаб чиқариш вазифаларини бажариш, ижтимоий-иқтисодий масалаларни ҳал қилиш, соғлом ва хавфсиз меҳнат шароитларини яратишга меҳнат жамоаларини сафарбар қилишда ўз ваколатлари доирасида ҳўжалик органлари билан ҳамкорликда иш олиб бориш ва уларга кўмаклашиш.

2.2.2. Тармоқ тасарруфидаги касаба уюшмалари фаолиятида соҳа ходимлари ва фарзандлари учун санаторийлар, болалар оромгоҳларига ижтимоий солиқ тушумлари ва касаба уюшмаси аъзолик бадаллари маблағлари ҳисобидан харид қилинадиган йўлланмаларни белгиланган тартибда ажратилишини назорат қилиш.

2.2.3. Санаторий-курорт муассасалари ва дам олиш масканларига ягона ижтимоий тўлов ва касаба уюшмаси аъзолик бадаллари маблағлари ҳисобидан бериладиган йўлланмаларни Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши ижроия кўмитаси томонидан тасдиқланган йўриқномага риоя қилинган ҳолда тақсимланишини таъминлаш.

2.2.4. Корхона ва ташкилотлар касаба уюшма кўмиталарига касаба уюшма бюджети маблағларидан оқилona (рационал) фойдаланишда амалий ва услубий ёрдам кўрсатиш.

2.2.5. Корхоналар касаба уюшма кўмиталари томонидан касаба уюшма бюджетининг белгиланган мақсадлар бўйича сарфланишида амалий ёрдам кўрсатади ва унинг бажарилишини назорат қилади.

2.2.6. Иш ҳақи, меҳнатга ҳақ тўлаш, кўшимча тўловлар ва имтиёзлар, иш ва дам олиш вақтлари бўйича меъёрий ҳужжатларни ишлаб чиқишда иштирок этиш.

2.2.7. Янги объектларни эксперт комиссиялари томонидан қабул қилиш, шунингдек, бахтсиз ҳодисаларни текшириш ишларида иштирок этиш учун ўз вакилларини жўнатиш.

2.2.8. Касаба уюшма Республика кенгаши вакилини Вазирлик ҳайъати ҳамда касаба уюшмаси қўмиталари вакиллари корхоналар бошқарув органларининг таркибига киритилишига эришиш.

2.2.9. Меҳнат муҳофазаси, хавфсизлик техникаси ва саноат санитарияси бўйича қондалар ва бошқа меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқишда иштирок этиш.

2.2.10. Иш берувчи томонидан меҳнат қонунчилиги ва меҳнат ҳуқуқига оид бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга риоя қилинишини, шунингдек мазкур келишувдаги мажбуриятларнинг бажарилишини назорат қилиш.

2.2.11. Ижтимоий-меҳнат кафолатлари ва меҳнатга ҳақ тўлаш шартларини таъминлаш, иш вақти режими ва дам олиш вақти, меҳнатни муҳофаза қилиш ва ходимларни саломатлигини сақлаш масалалари бўйича иш берувчилар билан музокаралар олиб бориш ва ўз вақтида таклифлар киритиш.

2.2.12. Қуйидагиларда иштирок этиш:

меҳнат муҳофазаси ва саноат хавфсизлиги бўйича касаба уюшма фаолларининг ўқишлари, семинарлари ва кенгашларини ўтказишда;

меҳнат муҳофазаси ва саноат хавфсизлиги ҳолати бўйича вазирлик томонидан ўтказиладиган комплекс текширувларда;

ходимларнинг меҳнат муҳофазаси ва саноат хавфсизлиги бўйича билимларини текширувчи комиссия ишида.

2.2.13. Корхоналарда хавфсиз ва соғлом меҳнат шароитларига риоя қилиниши юзасидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш, меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлик техникаси ишларини яхшилашга қаратилган таклифлар тайёрлаш.

2.2.14. Корхоналар касаба уюшма қўмиталарига меҳнат муҳофазаси бўйича жамоатчилик назоратини амалга оширишда, меҳнат муҳофазаси комиссиялари аъзолари ва жамоатчи вакилларни ўқитишда амалий ва услубий ёрдам кўрсатиш.

2.2.15. Иш ҳақидан қарздорлик юзага келганда “Иш ҳақини ўз вақтида тўланиши устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш бўйича касаба уюшмаларининг ҳаракат тартиби”да кўзда тутилган чора-тадбирларнинг амалга оширилишини таъминлаш.

2.2.16. Мулкдор ёки унинг манфаатини ифодаловчи орган олдида меҳнат қонунчилигини бузаётган ва мазкур келишувдаги мажбуриятларни бажармаётган иш берувчилар билан тузилган контрактни бекор қилиш таклифини киритиш.

2.2.17. Корхоналарда меҳнат ва технологик интизом мустаҳкамланишига, ички меҳнат тартибига риоя қилинишига ва меҳнат унумдорлигини оширишга кўмаклашиш.

2.2.18. Спортнинг ўйин турлари бўйича Вазирлик миқёсида мусобақалар, спартакиадалар ташкил қилиш ва ўтказиш, тармоқ терма жамоаларининг республика мусобақаларида ва биринчилигида иштирок этишини таъминлаш.

2.2.19. Меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ҳимоясини таъминлаш, меҳнат қонунчилиги, меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлик техникаси масалалари бўйича касаба уюшма фаолларининг малакасини ошириш, ўқув семинарлари ва курслари ташкил қилиш, ўтказиш

2.2.20. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60 сонли Фармони билан тасдиқланган 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси дастурида белгиланган вазифалар ижросини таъминлашда ушбу келишув имкониятларидан кенг фойдаланиш

2.2.21. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг VIII Курултойи қарорларидан келиб чиққан ҳолда иш берувчилар билан биргаликда қуйидагиларни амалга ошириш:

- бир хил қийматдаги меҳнат учун тенг ҳақ тўлаш принципини амалга оширишга ҳар томонлама кўмаклашиш;

- ижтимоий йўналтирилган Дастурларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишга кўмаклашиш;

- иш берувчилар томонидан иш ҳақининг кафолатланган энг кам миқдорига оғишмай риоя қилиниши устидан жамоат назоратини ўрнатиш;

- касаначилар, вақтинчалик мавсумий ходимлар, шунингдек ходимларнинг бошқа ижтимоий ночор тоифалари манфаатларини ҳимоя қилиш;

- корхона банкротга учраши ёки қайта ташкил этилиши натижасида бўшаб қолган ходимларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш.

2.2.22. Тасарруфдаги корхона ва ташкилотларда “Касаба уюшмалари тўғрисида”ги Қонун мазмун-моҳияти ва тарғиботи бўйича касаба уюшма фаоллари ва ходимлари учун ўқув-семинарлар ташкил қилиш.

2.2.23. Тасарруфдаги корхоналари жамоа шартномаларини жамоатчилик экспертизасидан ўтказиш.

III. Бўлим. Тарафларнинг биргаликдаги мажбуриятлари

3.1. Ўзбекистон Республикаси Президенти ташаббуси билан ҳар йили қабул қилинадиган ижтимоий йўналишдаги Давлат дастурларини амалга ошириш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқиш ва уларнинг ижросини таъминлаш.

3.2. Долзарб ижтимоий иқтисодий масалаларни муҳокама қилиш учун касаба уюшма фаоллари ва иш берувчи бошқарув органлари вакиллари билан давра суҳбатларни ташкил этиб бориш.

3.3. Ижтимоий меҳнат муносабатларини жамоа-шартномавий тартибга солиш ва меҳнат соҳасидаги ўзаро муносабатларни ижтимоий шерикчилик тамойили асосида ривожлантириш, ўзаро манфаатларни ва тенг ҳуқуқлилиқни

ҳурмат қилиш, меҳнат қонунчилиги ва меҳнат ҳуқуқига оид бошқа меъёрий ҳужжатларга риоя қилиш.

3.4. Тармоқ келишуви ва жамоа шартномаларини бажариш якунлари касаба уюшмалари ва иш берувчилар ташкилотларининг қўшма мажлисларида, шунингдек, меҳнат жамоалари умумий йиғилиш (конференция)ларида тегишли йилнинг 1 апрелидан кечиктирмасдан кўриб чиқилишини таъминлаш.

3.5. Ходимлар ва ишламаётган пенсионерлар учун меҳнат қонунчилиги ва меҳнат ҳуқуқига оид бошқа меъёрий ҳужжатларда ҳамда мазкур келишувда белгиланган ижтимоий имтиёзлар ва кафолатларнинг бажарилишини таъминлаш.

3.6. Маънавий-маърифий ва маданий-оқартув ишларини ривожлантириш, турли тадбирлар ишлаб чиқиш, молиялаштириш ва уларни амалга ошириш, ҳамкорликда маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш масалаларини мувофиқлаштириб бориш.

3.7. Қуйидаги йўналишлар бўйича ҳамкорликда чоралар кўриш:

- ходимлар ва уларни oilаларининг турмуш даражасини ошириш;
- хавфсиз ва соғлом меҳнат шароитларини яратиш;
- меҳнатни ташкил қилиш ва унга ҳақ тўлаш тизимини такомиллаштириш.

3.8. Корхоналар, бўлинмалар ва касаба уюшма ташкилотлари раҳбарлари ҳамда иш берувчилар учун халқаро ва миллий меҳнат стандартлари, меҳнат соҳасида ижтимоий шериклик, меҳнатни муҳофаза қилиш ва меҳнат муносабатларига оид масалаларни тартибга солиш мавзулари бўйича ўқув-семинарлар ташкил қилиш.

3.9. Ижтимоий йўналтирилган давлат дастурларини амалга ошириш ишларида фаол иштирок этиш, кам таъминланган болали аёлларни, ишлаётган оналарни ижтимоий муҳофаза қилиш ва қўллаб қувватлашнинг қонун ҳужжатларида кўзда тутилган чоралари амалга оширилишини таъминлаш.

3.10. Маҳаллалардаги ёлғиз кексалар, пенсионерлар, ногиронлар, кам таъминланган ва кўп болали oilаларга моддий ёрдам кўрсатиш учун ҳар йили Наврўз ва Мустақиллик байрамлари арафасида жойларда ўтказиладиган мақсадли умумхалқ хайрия ҳашарларида фаол иштирок этиш.

3.11. Кам таъминланган ва кўп болали oilалар аъзолари, Чернобил АЭСдаги фалокатни бартараф этиш иштирокчилари, байналминалчи жангчилар, ишлаётган меҳнат фахрийлари ва ногиронларни ҳамда Ўзбекистон Республикаси олдида хизматлари бор ходимларни ҳар йили касаба уюшмалари санаторийларида корхона ҳисобидан бепул соғломлаштирилишини жамоа шартномаларида кўзда тутиш. *(Ўзбекистон Республикасининг «Кексалар, ногиронлар ва аҳолининг ижтимоий эҳтиёжманд тоифалари учун ижтимоий хизматлар тўғрисида»ги Қонуни, 11-модда).*

3.12. Тармоқ тизимида узоқ йиллар ишлаб (камида 10 йил) тармоқ корхоналаридан пенсияга чиққан ишламаётган пенсионерларни, меҳнат фахрийлари, ўзгалар парваришига муҳтож ёлғиз пенсионерлар ва ногиронларни ҳар йили расмий байрам арафаларида ҳолидан хабар олиш, моддий ва ижтимоий қўмаклашиш, туғилган кунларида табриклаш, корхона жамоаси ҳаётида иштирокини таъминлаш ҳамда қўллаб-қувватлаш. (Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 28 декабрдаги “Ўзбекистон фахрийларни қўллаб-қувватлаш “Нуроний” жамғармаси фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ – 4906 сонли Фармони, 10-банд)

3.13. Корхоналарда жамоа шартномаларининг тегишли йилни март ойдан кечиктирмай тузилишини ва унинг ўтган йил якуни бўйича бажарилишини меҳнат жамоаси умумий йиғилишларида тегишли йилнинг 1 апрелидан кечиктирмай муҳокама қилинишини таъминлаш.

3.14. Корхоналар жамоа шартномаларининг касаба уюшма Республика кенгаши ижроия қўмитаси қарори билан тасдиқланган “Жамоа шартномаларининг тармоқ макети”га мувофиқлигини таъминлаш.

3.15. Ходимларни санаторийлар ва санаторий-профилакторийларда соғломлаштириш учун зарур бўлган маблағлар ажратиш. Маблағларни ажратиш тартиби ва миқдори жамоа шартномалари орқали белгиланади.

3.16. Корхоналарга касаба уюшма аъзоси бўлмаган янги ходимларни ишга қабул қилишда уларга касаба уюшмасига аъзо бўлишни таклиф этиш, аъзолик афзалликларини асослаш ва корхонанинг ички меъёрий ҳужжатлари билан таништирув суҳбатини ўтказиш.

3.17. Касаба уюшмалари ва иш берувчилар бирлашмаларининг қонуний ҳуқуқларига риоя этиш, уларнинг қонун ҳужжатларида белгилаб қўйилган тартибда тузилишига ва фаолият юритишига тўсқинлик қилинишига йўл қўймаслик.

3.18. Меҳнат тўғрисидаги қонулар ва бошқа норматив ҳужжатларни, меҳнат шартномасида назарда тутилган меҳнат шартларини қўлланилиши юзасидан келиб чиқадиган келишмовчиликларни ҳал этиш мақсадида икки томонлама тенглик асосида “Меҳнат низолари бўйича комиссия”ни тузиш.

3.19. “Меҳнат низолари бўйича комиссия” фаолиятини қонунчилик ҳужжатлари ва Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси томонидан тасдиқланган (12.01.2015й. 20-66 “с” ва 15.01.2015й. 01-СП сонли қарорлар) Меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш вазирлиги билан келишилган ҳолда ишлаб чиқилган Низомга мувофиқ ташкил этилишини таъминлаш.

3.20. Хотин-қизлар ва эркакларнинг тенглигини таъминлаш борасида қуйидагиларни амалга ошириш:

- хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ва имкониятларни таъминлаш мажбуриятларини Тармоқ корхоналари ва уларнинг таркибий бўлинмалари раҳбарлари зиммасига юклатиш;

- ишга қабул қилишда ва хизмат бўйича кўтаришда хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ва имкониятларни яратиш;

- хотин-қизлар ва эркаклар меҳнатига ҳақ тўлашда нотенгликка йўл қўймаслик.

IV Бўлим Аёллар меҳнатини тартибга солиш. Аёллар ва оилавий вазифаларни бажариш билан машғул шахсларга бериладиган қўшимча имтиёз ва кафолатлар

4.1. Тарафлар меҳнат муносабатлари соҳасида камситмаслик, ҳуқуқ ва имкониятлар тенглиги, тенг аҳамиятли меҳнат учун тенг ҳақ тўлаш принципларига қатъий риоя этишни ўз зиммаларига оладилар.

4.2. Тарафлар аёлларнинг меҳнат ҳуқуқлари ва ижтимоий кафолатларини таъминлаш борасида Халқаро меҳнат ташкилотининг қуйидаги Конвенцияларига оғишмай риоя этадилар:

“Зўраки ёки мажбурий меҳнат тўғрисида”ги 29-сонли Конвенция;

“Тенг аҳамиятли меҳнат учун эркаклар ва хотин-қизларга тенг ҳақ тўлаш тўғрисида”ги 100-сонли Конвенция;

“Оналикни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги 103-сонли Конвенция;

“Мажбурий меҳнатни тугатиш тўғрисида”ги 105-сонли Конвенция;

“Меҳнат ва иш турлари соҳасида камситишлар тўғрисида”ги 111-сонли Конвенция.

4.3. Аёллар меҳнатини тартибга солиш, аёллар ва оилавий вазифаларни бажариш билан машғул шахсларнинг ижтимоий – иқтисодий манфаатларини ҳимоялаш борасида корхоналарда жамоа шартномалари орқали Меҳнат кодексида кўзда тутилган қуйидаги кафолатларга риоя этилишини ҳамда имтиёзлар берилишини таъминлаш:

а) ҳомиладор аёллар учун (119, 129, 227, 392, 396, 398, 400, 404-моддалар);

б) икки ёшга тўлмаган фарзанди бор аёллар учун (227, 395, 405, 407-моддалар);

в) уч ёшгача фарзанди бор аёллар учун (119, 129, 242, 392, 396, 405, 409-моддалар);

г) ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ фарзанди ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон фарзанди бор аёллар учун (242, 401-моддалар);

д) ўн олти ёшга тўлмаган ногирон болани тарбиялаётган ота-онанинг бири (васий, ҳомий) учун (399-модда);

е) ўн тўрт ёшга тўлмаган фарзанди ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон фарзанди бор аёллар учун (96, 227, 396, 398-моддалар);

ж) болаларни онасиз тарбиялаётган шахслар учун (406 модда).

4.4. Аёлларни хоҳишига кўра туғишгача ва туғишдан кейинги таътиллار тугагандан сўнг, уларга икки ёшгача фарзанд тарбияси учун таътил бериш ва шу давр учун қонунчиликда белгиланган тартибда нафақа тўлаш. Фарзанд тарбияси билан боғлиқ таътилда бўлган аёлларга уларнинг хоҳишига кўра тўлиқсиз иш вақти белгиланиши мумкин, бунда уларнинг нафақа олиш ҳуқуқи сақланиб қолинади.

4.5. Ҳомиладор аёлларнинг декрет таътиллари (туғишгача ва туғишдан кейин) учун корхоналар ҳисобидан ҳақ тўлаш. (**Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 27 декабрдаги ПҚ-2699 сонли қарори асосида**).

4.6. Бола тарбияси муносабати билан таътилга чиқаётган аёлларга охириги йилдаги бир ойлик иш ҳақи миқдорида бир йўла моддий ёрдам бериш;

4.7. Хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни таъминлаш мажбуриятларини ташкилотларнинг ва улар таркибий бўлинмаларининг ваколатли шахси зиммасига юклаш;

4.8. Ишга қабул қилишда ва хизмат бўйича кўтаришда хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни яратиш;

4.9. Хотин-қизлар ва эркаклар меҳнатига ҳақ тўлашда нотенгликни бартараф этиш;

4.10. Ҳомиладорлик ва туғиш таътиллари кунини узайтириш;

4.11. Болали аёлларга моддий ёрдам кўрсатиш ва қискартирилган иш вақтини ўрнатиш;

4.12. Хотин-қизларнинг жисмоний фаоллигини ошириш учун зарур шарт-шароитлар яратиш;

4.13. Хотин-қизлар учун сайёҳатлар ташкил этиш.

V. Бўлим. Ёшлар учун қўшимча имтиёзлар ва кафолатлар.

5.1. Тармоқ мутахассисликларининг устувор йўналишлари бўйича Олий таълим ташкилотларига тўлов контракт асосида ўқишга кирган талабаларнинг ўқиш харажатларини корхоналарнинг эҳтиёжларидан келиб чиққан ҳолда Вазирлик ҳайъати қарорлари орқали ўқув контрактларини расмийлаштирган ҳолда қоплаш.

5.2. Олий таълим ташкилотларида тўлов контракт асосида ўқиётган фарзандларининг контракт тўловларини тўлаш, шунингдек сафарбарлик чақирув резервларидаги контракт тўловларини тўлаш учун ходимларга аризаларига мувофиқ қайтариш шарти билан вақтинчалик молиявий ёрдам кўрсатиш.

5.3. Ёш оилаларга турар-жой шароитларини яхшилаш мақсадида маълум бир миқдорини корхона томонидан қоплаб бериш шarti билан имтиёзли ссудалар (қарз) бериш. Ссуда бериш тартиби ва миқдори корхоналарнинг молиявий имкониятлари инобатга олинган ҳолда жамоа шартномалари орқали белгиланади

5.4. Корхоналар фаолияти ва ривожланишида ёш мутахассисларнинг самарали иштирокини таъминлаш, шунингдек ёшларни ижтимоий ҳимоялаш масалаларини ҳал қилиш борасида қуйидагиларни амалга ошириш:

- бошқарув салоҳиятига эга бўлган иқтидорли ёш ходимларни таркибий бўлинмалар раҳбарлари ва сайланма касаба уюшма органлари раҳбарлари лавозимлари захираларига қабул қилиш амалиёти кенгайтирилишига кўмаклашиш;

- ёшлар билан ишлаш бўйича комиссиялар тузиш ва уларнинг фаолиятларини мувофиқлаштириб бориш;

- ёш мутахассислар ва ёш усталар кенгашини ташкил қилиш;

- “Устоз – шогирд” тизимини кенг жорий этиш ва таълим муассасаларини битириб, янги ишга қабул қилинган ёшларни малакали ва тажрибали мутахассисларга бириктириб қўйиш ҳамда қўнимлилигини таъминлаш;

- ёш ходимлар, мутахассислар ва бошқалар ўртасида касб маҳорати бўйича танловлар ўтказиш;

- ёш оилалар аъзолари бўлган ходимларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатиш;

- келишилган шартномалар асосида ўқув ишлари бўйича талабаларнинг малакавий амалиётларини ўтказишга шароит яратиш;

- талабаларнинг амалиёт дастурини бажаришда етакчи мутахассислар орасидан амалиёт раҳбарларини ажратиш ва зарурий шароитлар яратиш;

5.5. Корхоналарда жамоа шартномалари орқали ёшлар учун Меҳнат кодексида кўзда тутилган қуйидаги кафолатларга риоя этилишини ҳамда имтиёзлар берилишини таъминлаш:

- а) ўн саккиз ёшга тўлмаган ходимлар учун (222, 227, 228, 342, 343, 360, 411, 413, 412, 415, 420, 418, 417, 421-моддалар);

- б) ишни таълим билан бирга қўшиб олиб бораётган ходимлар учун (167, 222, 227, 228 383, 385, 384, -моддалар);

- в) таълим муассасасини битирган ходимлар учун (96, 129, 167, 422-моддалар).

5.6. Қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ ва мазкур келишув мақсадларида:

- а) 30 ёшдан ошмаган ходимлар (30 ёшлилар ҳам) ёшлар деб ҳисобланадилар;

- б) олий ёки ўрта махсус, професанал таълим муассасасини битирган, таълим муассасасини битиргандан кейин олган мутахассислиги бўйича уч йил

ичида ишга кирган ва ишлаётганига 3 йилдан кўп бўлмаган 30 ёшдан ошмаган ходим ёш мутахассис хисобланади;

в) эр-хотиннинг иккиси ҳам 30 ёшдан ошмаган оила ёхуд фарзанд (бола) тарбиялаб вояга етказаётган 30 ёшдан ошмаган ёлғиз отадан ёки ёлғиз онадан иборат бўлган оила, шу жумладан никоҳдан ажралган, бева эркак (бева аёл) ёш оила деб хисобланади.

5.7. Тизимдаги корхоналар фаолиятида ёш мутахассислар иштироки самарасини янада ошириш ҳамда ёшларни ижтимоий ҳимоя масаласи ечимини топиш мақсадида тарафлар қуйидагиларга келишиб олдилар:

- Халқаро Меҳнат Ташкилотининг “Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисида”ги 138-сонли ва “Болалар меҳнатининг оғир шакллари тақиқлаш ва йўқ қилишга доир шошилиш чоралар тўғрисида”ги 182-сонли Конвенцияларга биноан ишга қабул қилиш учун энг кичик ёшга риоя этиш ҳамда болалар меҳнатининг оғир шакллари тақиқлаш юзасидан аниқ мақсадга йўналтирилган ишлар олиб бориш;

- ёшлар билан ишлаш бўйича комплекс дастур ва уни амалга ошириш тадбирларини ишлаб чиқиш;

- ёш ходимлар, мутахассислар ва бошқалар ўртасида касб маҳорати бўйича танловлар ўтказиш;

5.8. Тизимдаги корхоналар фаолиятида ёш мутахассислар иштироки самарасини янада ошириш ҳамда ёшларни ижтимоий ҳимоя масаласи ечимини топиш мақсадида тарафлар қуйидагиларга келишиб олдилар:

- Халқаро Меҳнат Ташкилотининг “Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисида”ги 138-сонли ва “Болалар меҳнатининг оғир шакллари тақиқлаш ва йўқ қилишга доир шошилиш чоралар тўғрисида”ги 182-сонли Конвенцияларга биноан ишга қабул қилиш учун энг кичик ёшга риоя этиш ҳамда болалар меҳнатининг оғир шакллари тақиқлаш юзасидан аниқ мақсадга йўналтирилган ишлар олиб бориш;

- ёшлар билан ишлаш бўйича комплекс дастур ва уни амалга ошириш тадбирларини ишлаб чиқиш;

- ёш ходимлар, мутахассислар ва бошқалар ўртасида касб маҳорати бўйича танловлар ўтказиш;

VI . Маданий-маърифий ишларни яхшилаш

6.1. Иш берувчи:

6.1.1. Касаба уюшмаси қўмитасига ўз балансида турган ёки ижарага олган ижтимоий ва бошқа объектларни, шунингдек дам олишни ташкил этиш, меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзолари билан маданий-маърифий, жисмоний тарбия ва соғломлаштириш ишларини олиб бориш учун зарур бўлган дам олиш масканларини, болалар-ўсмирлар оромгоҳлари ва бошқа соғломлаштириш оромгоҳларини бепул фойдаланиш учун беради.

6.2. Маданий-маърифий ишларни яхшилаш учун тарафлар қуйидагиларни ўз зиммасига оладилар:

6.2.1. “Маънавият ва маърифат” хонасини ташкил этиб, уни Ўзбекистон қасаба уюшмалари Федерацияси ва Республика Маънавият ва маърифат маркази тавсиялари асосида жиҳозлаш, Ўзбекистон Республикаси Президенти асарлари, Мустақиллик йилларида чоп этилган замонавий адабиётлар ҳамда плакатлар, стенд ва техник воситалар билан таъминлайди.

6.2.2. Давлат дастурларини бажариш доирасида таниқли фан, адабиёт ва санъат арбоблари, адабиётшунослар, ишлаб чиқариш илғорларини жалб этган ҳолда меҳнаткашлар ва ёшлар ўртасида, турли мавзуларда мазмунли ва кизиқарли учрашувлар ташкил этади.

6.2.3. Корхона балансидаги кутубхона ва ахборот-ресурс марказлари, маданият уйлари ва саройлари фаолиятини **корхона** ҳисобидан янада ривожлантириш, уларни сақлаб туриш, моддий техника базасини мустаҳкамлаш, жорий ва капитал таъмирлаш ишларини ўтказиш, жиҳозларини янгилаш, уларда ишловчи ходимлар ойлик маошларини молиялаштиради. Кутубхона ва ахборот-ресурс марказларини янги адабиётлар билан тўлдириш, жамоат ташкилотлари ва жамғармаларни жалб этган ҳолда, миллий ғоя ва маънавий-маърифий дунёқарашни ўстириш борасида тадбирлар ўтказади.

6.2.4. Ходимлар ва уларнинг оила аъзолари ўртасида бадий ҳаваскорликнинг янада ривожланишига ҳар тарафлама ёрдам кўрсатиш, уларнинг бўш вақтларини сермазмун ўтказиш, республиканинг тарихий шаҳарларига ва ўз ҳудудларидаги диққатга сазовор жойларга саёҳатларини, театр, концерт ва музейларга ташрифларини уюштиради.

6.2.5. Умумхалқ ва касб байрамларини, хусусан “Қасаба уюшмалари куни”ни нишонлаш, байрам муносабати билан касб маҳорати, спорт ва бадий ҳаваскорлик бўйича мусобақа, танлов ҳамда тадбирларни уюштиради.

6.2.6. Бугунги кунда амалга оширилаётган давлат сиёсатининг устувор йўналишлари, кенг қўламдаги ислохотларнинг мазмун моҳияти, қабул қилинган қонун ҳужжатлари ва давлат дастурларининг аҳамиятини меҳнаткашларга атрофлича тушунтириш мақсадида ҳар ойда “Маърифат соатлари”ни ўтказиб бориш.

6.3. Ўзбекистон Республикасининг “Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида”ги Қонунига биноан ходимлар ва уларнинг оила аъзолари ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш мақсадида тарафлар қуйидагиларни ўз зиммасига оладилар:

6.3.1. Жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланиш учун етарли моддий ва бошқа шароитлар яратиб бериш (махсус спорт хоналарини ажратиш) ҳамда меҳнат жамоасида “ходимлар гимнастикаси” ва “спорт дақиқалари”ни жорий этади.

6.3.2. Жамоат ташкилотлари ва жамғармаларни жалб этган ҳолда, ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини оммавий спортга, турли спорт секциялари, тўғаракларига жалб этиш ҳамда улар ўртасида спартакиадалар ва спорт турлари бўйича мусобақалар уюштиради.

6.4. Хар ойда Меҳнатга ҳақ тўлаш жамғармасининг 1 фоизи миқдоридаги маблағни маданий-маърифий, жисмоний тарбия-спорт тадбирлари, республика ҳудудидаги тарихий қадамжоларга саёхатлар ташкил этиш, концертлар, театрларга чипталар ва истироҳат боғларига таклифномалар харид қилиш, моддий ёрдам кўрсатиш, рағбатлантириш, **Касаба уюшма кўмитаси штатидаги** ходимларга қўшимча ҳақ тўлаш ва бошқа мақсадлар учун **Касаба уюшмаси кўмитаси** ҳисоб рақамига ўтказиш мажбуриятини олдади (Ўзбекистон Республикаси “касаба уюшмалари тўғрисида”ги Қонуннинг 18-моддаси).

6.5. Ходимлар ва уларнинг оила аъзолари ўртасида бадний ҳавскорликнинг янада ривожланишига ҳар тарафлама ёрдам кўрсатиш, уларнинг бўш вақтларини сермазмун ўтказиш театр, концерт ва музейларга ташрифларини уюштириш;

6.6. Рағбатлантириш сифатида **Ташкилотнинг** бюджетдан ташқари маблағлари ҳисобидан ўз ходимларини камида 10 фоизини оила аъзолари билан биргаликда ҳар йили дам олишга (ички туризмга) юборишни назарда тутадиган ходимларнинг жамоавий ва оилавий дам олишини ташкил қилиш;

6.7. Ходимларга меҳнат қонунчилигига мувофиқ улар учун қулай бўлган вақтда саёхат қилиш ва дам олиш кунлари (отгул) бериш;

6.8. Соғлом турмуш тарзи ва оммавий спортни ривожлантириш мақсадида меҳнат жамоаларида фаолият юритаётган ходимга “Спорт тарғиботчиси” қўшимча вазифасини юклаш ва унинг базавий лавозим маошига 20 фоиз миқдорида устама белгилашни йўлга қўйиш;

6.9. **Ташкилотда** ойнинг бир шанба кунини “Спорт-саломатлик куни” деб эълон қилиш ва **Иш берувчи** билан ҳамкорликда ходимларни спорт билан шуғулланишлари учун шароитлар яратиш бўйича чоралар белгилаш, жисмоний тарбия жамоаларини тузиш ва уларнинг ишини жонлантириш;

VII. Бўлим. Келишувнинг бажарилишини ташкил қилиш ва назорат қилиш тартиби

7.1. Вазирлик ва касаба уюшмаси Республика Кенгаши:

7.1.1. Мазкур келишув ва жамоа шартномаларининг бажарилишини мунтазам равишда назорат қилиб бориш ҳамда юзага келган ижтимоий-иқтисодий муаммоларнинг тезкор ҳал қилинишига эришиш мақсадида корхоналарда доимий фаолият кўрсатувчи икки томонлама меҳнат-маслаҳатлашув комиссияларининг ташкил қилинишини таъминлайдилар.

7.1.2. Заруриятга қараб, лекин камида йилда бир марта мазкур келишувнинг бажарилишини Хайъат ва Ижроия кўмитаси мажлисларида муҳокама қилиб боришади, ушбу масала бўйича тармоқ тизимидаги корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг ҳисоботларини эшитадилар.

7.1.3. Келишувда кўзда тутилган тадбирларнинг ўз вақтида бажарилишини назорат қилишади, камчиликлар ва тадбирларни бажармаслик фактлари аниқланганда томонларни хабардор қилади ва камчиликларни бартараф қилиш бўйича тегишли чоралар кўрилишини талаб қиладилар.

7.1.4. Зарурат туғилганда ва фақат ўзаро келишилгандан кейин ушбу келишувга тарафлар олдин қабул қилган мажбуриятларнинг бажарилишига тўсқинлик қилмайдиган кўшимчалар ва ўзгартиришлар киритадилар.

7.2. Келишув бажарилишининг йиллик якуни тўғрисидаги ахборот Тарафларнинг вакилларида иборат бўлган комиссия томонидан тайёрланади ва **Вазирлик** хайъати ҳамда касаба уюшма Республика Кенгаши ижроия кўмитаси кўшма мажлисида муҳокама қилинади.

7.3. Келишувни бажаришда томонлар ўртасида юзага келувчи баҳсли масалалар келишув комиссияси томонидан ҳал қилинади.

7.4. Келишувда кўзда тутилган мажбуриятларни бажармаган ёки тўлиқ бажармаган масъул мансабдор шахсларга нисбатан амалдаги қонунчиликда белгиланган тартибда чора кўрилади.

7.5. Тарафлар таркибий тузилишида ўзгаришлар ёки қайта тузилишлар юз берган ҳолда тегишли органлар уларнинг ҳуқуқий ворисларини аниқлайдилар ва ворислар ушбу келишувни бажаришга мажбурдирлар.

7.6. Келишувни тузган тарафлар уни барча меҳнат жамоаларига ва касаба уюшма органларига етказишни таъминлайдилар.

7.7. Келишувни бажарилиши бўйича жавобгарлик Вазир ва касаба уюшма Республика Кенгаши раиси, уларнинг ўринбосарлари ҳамда келишувдаги муайян тадбирлар бажарилиши учун масъул бўлган мансабдор шахслар зиммасига юклатилади.

7.8. Мазкур Келишув имзоланган кундан бошлаб кучга киради ва янги келишув қабул қилинганга қадар амал қилади

Ўзбекистон Республикаси
Энергетика Вазирлиги

Ж. Мирзамахмудов

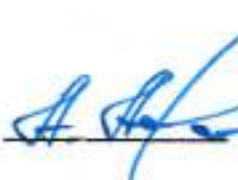
Ўзбекистон энергетика, нефт-газ ва
геология ходимлари касаба уюшмаси
Республика Кенгаши раиси

Ш. Курбанов

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI		
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH VA		
BANDLIK VAZIRLIGI		
13	09	2023 YIL
№ 139 B		

Ўзбекистон Республикаси Энергетика вазирлигидан:

А.И.Ахмедхаджаев		Ўзбекистон Республикаси Энергетика Вазирининг биринчи ўринбосари, комиссия ҳамраиси;
А.А.Раупов		Тармоқ балансларини ишлаб чиқиш ва режалаштириш бошқармаси бошлиғи, комиссия аъзоси;
Б.М.Умаров		Молиявий оқимлар, нарх сиёсати ва ички аудит бошқармаси бошлиғи, комиссия аъзоси;
З.Н.Файзиев		Кадрлар билан ишлаш бошқармаси бошлиғи, комиссия аъзоси;
Ф.Н.Файзиев		Юридик бўлим бошлиғи, комиссия аъзоси;
Д.И.Исанбеков		Кадрлар билан ишлаш бошқармаси бош мутахассиси, комиссия аъзоси;

Касаба уюшма Республика Кенгашидан:

Ғ.Ю.Хамидов		Республика Кенгаши раисининг ўринбосари, комиссия ҳамраиси
Р.П.Джураев		Республика Кенгаши ижтимоий ҳимоя бўлими мудир, комиссия аъзоси;
Б.У.Абдуллаев		Республика Кенгаши бош меҳнат ҳуқуқ инспектори, комиссия аъзоси;
З.И.Ибрагимова		Республика Кенгаши молия бўлими мудир, комиссия аъзоси;
С.С.Саидмахмудов		Республика Кенгаши бош меҳнат техник инспектори, комиссия аъзоси;
А.А.Маматов		Республика Кенгаши ижтимоий ҳимоя бўлими бош мутахассис, комиссия аъзоси;